

• Quid em̄ pauci aduersus plurimos facerent? Ratibus appropinquantibus tardior quidam hanc appulsus, & efficacior excursus nauigiorum, sed sine ullo sui uulnere soli clypeorum percussis spiculis crepitus audiebant. Appropinquare non audebant Iudaei, nec impune quisquam scapha propius accesserat, cum de proximo facile uel telorum figeret ictibus, uel ratibus demergeret. Et si quis enare uel emergere tentauisset, sagittarum iaculo infertus, miserabilem in fluctibus uitam deponebat. Nec diutius resistere potuerunt, cum diuerso genere minuerentur. Nam paulatim concurrentibus plurimis ratibus, ad littora cogebant Romani maximum numerum nauigiorum. Illi uero coarctati aut in terram resiliabant, ibique a Romanis interficiebantur, aut cadebant ab iis, qui de ratibus urgebant, aut concursu ratium perirebant, aut ipsi se in lacu deliciebant, cum in scaphas eorum hostis infiliret. Cerneret mixtas sanguine aquas, plenum cadaueribus lacum. Nulli enim parcebat quicumque occurrerat. Grauis odor, teterrimus foetor locorum. Sex milia Iudaeorum cum superioribus tamen & septingenti eo interempti praelio. Victor Vespasianus Taricheas reuertitur, illic regionis populum ab urbano discernere parabat, ut qui non fuerant autores seditionis reseruarent. Sed plurimorum consilio, qui tantam superesse multitudinem, quae posset recidiuam praesentem resuscitare, paci aduersam, & inutilem locis arbitrarent (ubi enim consisterent patria excussa, quibus se alimoniis sustentarent exortes omnium nisi rapti uiuerent) sententiam flexit, & spe parata uenia mortis praecipit, ut egrederentur ea porta, quae esset in regione Tiberiadis, atque ad eam urbem contenderent. Facile crediderunt quod exoptabant. Coeperunt egredi, sed praecipitato itinere, comestitia Iudaeorum omnia clausere agmina, atque in urbis stadium introdúcere. Ingressus itaque Vespasianus, spectata aetate uel robore omnium, quos sibi statui praeciperat, elegit sex milia iuuentum ualidiorum, quos Neroni in Isthmon direxit. Senes autem & inuálidos mille ducentos iussit necari, reliquorum xxx. milia, quadringentos uendidit. Vniuersos autem quicumque de partibus regni Agrippae reperti sunt regi donauit, quos aequae rex accepto pretio in seruitutis obsequia transmisit. Praeterea populus alius Thrachonitidis regionis et Gaulanitidis & Ioppeni & Gadaritae tanquam belli excitatores, & perturbatores concordiae deserentes propria, incurfantes aliena, qui sumptis armis pacem uiolassent, iustas & debitas pro flagitiorum meritis poenas dedere.

EGESIPPI DE EXCIDIO HIEROSOLYMITA.
VRBIS HISTORIAE LIBER QVARTVS.

Caput .I.

Descriptio
ciuitatis Ga
malae.

Gamala pri
us Camela
uocitata.

Xtinctis Taricheis maxima ex parte, Romani Galilaeis urbibus & finibus potiebantur, nisi quod Gaulanitidis regionis urbs Gamala, contumacis populi alebat spiritus, locis nixa asperioribus. Namque ea in monte est sita, dextra leuaque praeruptis circumcisa rupibus, ad summum arctata, a fronte absconditae profundo hiatu, in posteriora aliquantum diffundit. Ab ea quoque parte angustoque difficili accessu, ut caudae simile iter iudices, ad urbem meantibus: a summo uertice collum in imum extendens, ut arcem tanquam caput praeferat, atque in sublimem erigat altitudinem: exilis a principio, & tanquam sinuato cliuosis anfractibus solo, atque in profundum demerso. Deinde quasi montem quandam ceruicis medio attollens, caetera praerupta atque inuia. Unde plerique a superioribus Camalam uocitatum putant, quod forma Cameli praeferat, sed corrupto incolarum usu Gamalae nomen urbi inhaesisse. la si contexta & diffracta spectes, suspensam urbem arbitrare, & maxime septentrionale eius partem perdere existimes, reflexa paulisper meridiana. Addiderat quoque huic urbi munitiones Iosephus, quibus freti et confluentis eorum multitudinis numero, regis Agrippae per septem menses obsidione lusserant. Nam et ipsa & Sotanis & Seleucia regni eius portiones erant. Seleucia iuxta amoenissimum illud & celebre per Syriam daphnes nemus, cyparissis arboribus intextum, scaturiens fontibus, quibus praetermeati fluuio loci, quem minorem Iordanem uocant, nutritimenta quaedam lacteis herbarum in-

Vespasianus
maximam
cum sita
nec ego sic ad
de nostris pl
anguine est: H
lo, solet tamen a
prospicis mode
secundos semper
antem lapsu aliq
que in bello ger
bus, & supplantat
At uero incuriosie
prohibet. Quid si ho
colera decernuta
asperitates, iniqua
multitudo sibi on
pe obrepunt, qua
tebeat comiliton
Iudaeorum uel re
tiam mora, Neg

bus infundit. Ea tamen ciuitas, & Soranis superior, Gaulanitidis portio, inferior Ga-
malis. Vnde & studiis dissonantibus illæ societatē Romanam elegerāt. Hæc rebellabat
adeo pertinaciter, ut cum rex propior muris eos alloqui uellet, fundæ iaculo sauciaret.
Cuius iniuria Romani accensi, uehementius incūbere obsidioni cœperunt: Conflictūq;
promptissime à parte utraq; qm̄ à ludæis quoq; qui regem propriū uiolauissent, utilia
suadentem, sine ulla uenia se futuros æst imantibus, si uincerent, totis uiribus decerneba-
tur. Agrippa itaq; saxo dextrum percussus cubitū, bello excessit, Romani urbem irupe-
re. Cessit em̄ hostis missilibus, murus arietibus. Nam & illi qui machinas impediabant,
nequaquam diutius resistere potuerunt: Et murus trino ariete conuulsus, peruium obfi-
dentibus in obsessos iter præbuit. Sed ea res festinationis impatientia non mediocrē ui-
ctoribus cladem inuexit. Nanq; ubi sese infudere domiciliis: dum perscrutant, uel præ-
ceptum ire spolia contendunt, cedentia domoꝝ angusta ponderi nutantibus fundamen-
tis, ruinam traxere; & proxima quæq; proximis illisa excidio erant. Multi Romanorū il-
lis inuoluti casibus, in uictoria pestem incidere. Pleriq; præiacentes se lapsis ædibus oc-
rupabant, alii lacero corpore, uix semineces seruabant. Plerosq; puluis necabat, cædebā-
tur angustiis arctati, desuper quoq; mulieres & inualidi senes, & qui de iunioribus refu-
gerant saxa in subditos deiciebant, uel quæcunq; genera telorū occurrerant. Caligo in-
fuderat omnia, prospectum eripuerat, mentē confuderat, ignorantia quoq; exitum non
reperiebat. Vix itaq; subtrahentes se periculis urbis, excessere. Vespasianus interea dū
urget hostem, in interiora urbis concesserat, mediūq; inter agmina circūfusa, hostium
bellum accendebat. Neq; em̄ hosti terga dare tm̄ conueniebat uix, neq; tutum putabat:
In Syriam direxerat filium suum Titum, excitauit notā uirtutis constantiam, & sese in
arma colligens, confertis clypeis, cum paucis quos præsentēs habebat, imperterritus ste-
tit, quasi in quos sese excuteret considerans; cuius impetum formidantes ludæi, mino-
re ui insistere cœperunt, & metuentes sibi quisq; laxare aciem. Ita Vespasianus hosti ad-
uersus, paulatim gradum retulit, præliantibus sibi magis similis q̄ cedentibus. Illic cū de-
cē primis excidit Butius, multis antē bellis probatus, & apud ludæos notā uir experi-
tiæ & ualidæ fortitudinis. Centurio quoq; cū decē aliis Syris rē egregiam fecit ac memo-
rabile. Nam in ipso tumultu, cū Romanos urgeri cerneret, in abdita cuiusdā domus se-
se cōtulit, atq; ibi inter cœnandū cū ludæi colloquerent, quæ Romanis machinati foret,
nocte intēpesta oēs eos interfecit, & cū militibus Romano sese exercitui representauit.

Agrippa saxo
percussus,

Vespasianus
medius inter
hostiū agmi-
na.

Butius militis
probatus bellis.

Centurio rē
memorabile
fecit.

Caput .II.

Vespasianus autem ubi mœstem exercitum aduertit, plurimorū amissione, &
maxime deserti ducis pudore, q̄ eum solum intra urbem hostiū reliquissent,
cū summa eos gratia cōsolabatur, dicēs: Si mei fors periculi, uerecūdiæ uobis ē,
nec ego sic ad bellum processeram, ut declinarem pericula sed superarem: sin uero, quia
& de nostris pleriq; interfecti, nequaquam mirandum: quando enim uictoria ulla sine
sanguine est? Habent prælia suos euentus. Etsi spectata uirtus præminere solet in bello,
solet tamen aliquid licere casibus. Sed prudentis est in aduersis lapsum corrigere, in
prosperis moderationem tenere. Contrā autem rudis cuiusdam atq; ineruditi ingenii,
secundos semper successus præsumere, quasi non aduersum uiros certamen sit: Infirmi
autem lapsu aliquo summæ rei diffidere, cum exiguis momentis subito inclinent omnia
quæ in bello gerunt. Itaq; ille præstantissimus, quæ inter aduersa sobriis colluctat casibus,
& supplantat superiorem: scq; reparare, & corrigere proprias quærit prolapsiones.
At uero incuriosior suis sæpe motibus cadit, & dum irruit incautus, impetu suo fusus
procūbit. Qd si hoc sæpe accidit, ubi nuda uirtus, quāto magis in bello, ubi diuersi gn̄is
cōserta decernūt agminarū nec unū consiliū, nec cōfors sn̄a est. Locus aduersus, difficiles
asperitates, iniqua in angusto decernēdi cōditio, plurimis aduersum paucos: cū & ipsa
multitudo sibi oneri sit, & pauci in pluribus minus frustrent. Sed hæc ad momentū sæ-
pe obrepunt, quæ nō ex uirtute ueniunt, sed casu accidūt. Vnde nihil est, angere qd uos
debeat cōmilitones: quia nō per infirmitatē aliquā manus uestre, neq; per fortitudinē
ludæorū uersæ res, sed difficultas locoꝝ nobis ad uictoriā impedimēto fuit, illis ad dif-
ferēdū morā, Neq; quicquid est, qd argui possit, nisi incōsultus impetus atq; increditus. Etem
dum ad

Cōsolatoria
Vespasianus
oratio

dum ad superiora urbis illos secuti fuistis, atq; irruistis in domos eorū, ipsi uos piculis implicauistis. Quorū successistis hospitia, suscepistis pericula. Tenebatis urbē, quis uos cogit introrsus pergere? Descendere ad uos hostis debuit, non uos intemperantes ad uictoriam, immemores uitæ ac salutis cōtendere. Reparate ergo animos, & de uirtutibus uestris non solum consolationē, sed etiam quod est amplius uindictam præsumite, merite habebitis præuiū pugnæ. Estote parati, armis, animis, pericula uos fortiores fecerint, non timidiore; facile est iniuriam soluere, si uirtus se recognoscat.

Caput .III.

Chares exanimatus
sonitus terrore.

Titus urbē
ingreditur.

His dictis accēdit militū fortitudinem, quibus reparantibus uallum, pleriq; per prærupta subtraxere se obsidioni. Nam iam & alimonix inopia incessabat, & infracta muri celsura machinis arbitrabant. Vnus deinde fons intra urbem, & ipse muris proximus erat, quæ res eos in summo timore posuit, ut frequentissimi dilaberentur. Qui uero permanendū putarūt, pertinaciter præliabant. Interea Romani turrem altissimam suffodiētes, uel maxima subruerunt. Quo casu cōcussa ciuitas, perturbati oēs totius urbis pauentes ruinas, Vnde & Chares æger corpore, tanti terrore sonitus exanimatus, mortē impleuit. Romani tñ patefacta urbe, ingressu abstinuere, donec Titus ingressus est, qui dolore paterni periculi excitus, cum paucis in urbē irruit, & maximam ludæis cladem inuexit. Tantum qui in superioribus erant saxa uoluentes, accessu prohibebāt Romanos: Spicula torquebant, sagittas iaculabant. A ludæis impulsæ facile in pronū saxa deuoluebant, missilia perueniebant: descendebant sagittæ non sine eorū periculo, quos offenderant. Romanis aduersum editiora montis iactus inefficax, conatus irritus, atq; ipsis periculosus: cum subito orta uenti procella, ludæorū retorquebat sagittas, repellebat spicula. Quæ uero Romanus exercitus iaculabat in hostē, ferebat: ita elementorū: ipsorū repagulis, & uentorū turbinibus oppressi, supremo excidio captæ urbis, uniuersi quicūq; illic reperti sunt interiire. Quatuor tantū milia à Romanis interfecta, quinq; milia præcipitio periisse accepimus, nulli ætati uenia data.

Caput .IIII.

Iohānes indigena
populi lues

Vespasianus
Titū filiū cū
mille eqtib;
dirigit

Gliscala adhuc sola de partibus Galilææ, in se hostem non conuerterat, qm̄ incolarū eius quietiora ingenia, utpote plebis agrestis contenta suis fructibus, nihil belli conferebant, sed multorū coalitu, qui latrocinio uitam exercerent suā, etiam mitiorū studia prauis moribus corrumpabant. Erat præterea uir leuis Iohannes nomine indigena, populi lues, dolis nulli uersutoꝝ secūdus, improbitate parem nesciens, cui nunquam defuerat nocendū affectus, aliquādiu tñ fuerat inopia exercēda: iniquitatis impedimentū. Quid tñ desiniam haud liquido scio, utrum eum indigētia texerit an represserit: doli callidus, fallendi artifex, doctus mendaciis fidem quærere, & credulitatem compositis asciscere, qui fallaciam uirtutē putaret, & elegantia duceret, & charissimos circūueniret: promptus ad conspirandū, uehemens ad audendū, acer ad efficiendū, conturbator in ocio, desertor in periculo, assuetus latrocinis, bello insolens, qui cum persequi nequiret, sereret tñ parandæ causas dominationis. Huic igit̄ animus inquietus, prompta audacia, quam processus alebant, opesq; ad confociandam perditorū manū. Vnde cū eius factione, memoratæ urbis populū excitari ad bellum Vespasianus comperisset, ne totū exercitum defatigaret, filium Titum cum mille equitibus direxit: quibus comitatus ad urbem appropinquauit. Sed ubi muros populo uidit refertos, mirari se ait, quod eorū exemplū sequerent̄ ad rebellandū, quorū excidio resipiscere debuissent. Est tñ ut primo tentamenta habuerint aliquid præsumptionis, quid uniuersorū exitia spei ferrent? Veniabilis certe fuerit in principio spes libertatis. Inexorabilis tñ est in ultimis & desperatis rebus perseverantia. Nam qui nō exemplo humanitatis, nō sedulo uerborū monitu flectunt̄, aduersum eos non uerba, sed arma necessaria sunt. Muris fiditis quasi aduersum Romanorū uirtutem ullos protexerint. Quid aliud pnt̄ clausi præferre, circūsepti prætere, nisi q̄ in captiuitate audaces sint? Nemini erat loquendi potestas, occupauerat enim oēm muros ambitum prædatoria manus: Cauebat Iohannes ne quis colloquio familiari Romanos inuitaret. Itaq; ipse præripuit sermonis relationem dicens; libeter se tractatum suscipere de rebus cōmunibus, nec experiēdi usum declina

declinare, si forte
liberi se lege pat
Siquidem ut mo
bus. Etenim de
oculis inuitam
quæ impedim
sive arbitria pac
ad pacis consul
re aut tam libe
ricidetur, eua
ceptui cecini
copiam, noct
Sed quo ult
desertorū a si
amitteret, ho
sere cōuerba
timebantur.
aperiuntur p
& alacritate: al
datam: Orare
sent. Ille dilati
dum Iohannes
sus minis mag
uel odio, uel e
mi criminis p
cipis cōscient
tus, poena aut
ab his quos di
milia ferē inte
prouitati adiu
nis in potestat
diorum, uerte
seruus, ab aliis
id negotii à V
& arte reuoca
inuenit.
H Acte
legis c
ut qua
ueteriq; cultui
non ueritas, sed
umbra, fulgorē
futura exprimit
no abolere ueter
gines nō sequeba
R Vgens C
urbem se
sis region
urbi maioris cau
uenirent. Pleriq;
ta fidei deferre a
uenirent. Hæc p
urum insolentia

declinare, si forte ipse utilia suadeat, aut his quæ referuntur acquiescendum sit: sed prohiberi se lege patria, cum superfit hedomada: sacræ dies tractare de pacis cõditionibus. Siquidem ut mouere arma interdictum, ita etiam illicitum cõsulare de pace feriatis diebus. Etenim de negotio uerbis saltem decernere, & illis sacrilegium qui cogentur, nec illis inultum qui cogent: Veniam se unius diei poscere, dilationẽ tam exiguam ne quaẽ impedimẽto futuram: Neq; em̄ circũfuso hoste, effugium clausis liberum, offerri sibi arbitria pacis, tam æquali optione formidinẽ obesse: urgeri se interim nõ oportere ad pacis consulta, quibus religioni esset contra legem patriam non præuaricari: cõuenire aut tam liberali pacis oblationi, ut qui præter spem sponte offerat pacem, ne quis periclitetur, euasuris etiam leges suas referuet. Hæc sine dolo Titus allegata arbitratus, receptui cecinit: & reuocauit à muris quos secũ deduxerat. Ita Iohannes fugiẽdi adeptus copiam, nocte intempesta cũ plerisq; abcessit. Sequebãt etiam mulieres proficiscentẽ. Sed quo ulterius progrediebantur uiri, eo plures mulieres uel paruuli relinquebãtur, desertaq; à suis spectabant pauida uiam fœminæ. Et cũ iam uiros proprios cõspectu amitteret, hostem adesse arbitrabãtur, ad omnẽ tremetes sonum. Si quis cõcurreret miserere cõuerbantur sese peti, sibi catenas iniici trepidãtes, quasi iam præsentẽs essent, qui timebantur. Titus itaq; iuxta conuentum iam sole infuso, ad urbẽ cũ exercitu contẽdit, aperiuntur portæ, egreditur populus cum exultatione, & Romanos cũ leticia suscipit & alacritate: abesse gaudens pestilentẽ uirum, fugisse per noctẽ, sibi liberam facultatem datam: Orare se ueniam ne fraudi sibi esset eius fuga, quẽ tenere sine suo exitio nõ possent. Ille dilatione uindictæ consolatus, cõsummati negocii celeritate, ad cõprehendendum Iohannem ẽ uestigio plurimos misit, si forte eum cõsequeretur. Ipse urbẽ ingressus minis magis, q̄ supplicio affectis cõtentus pacis turbatores, remisit omnibus ne quis uel odio, uel domesticis excitatus negociis, innoxios in inuidiam deduceret, & grauissimi criminis pulsaret atrocitate: cũ multo tolerabilius sit id qd̄ incertũ est formidini participis cõscientiæ derelinquere, quàm cõdemnare innoxium. Sæpe em̄ reũ corrigit metus, pœna autẽ innocentis sine ullo remedio correctionis est. Iohãnes itaq; nõ est reptus ab his quos direxerat Titus, sed reperti q̄ sequebãtur eum, paruuli uel mulieres ad duomilia ferẽ interfecti: tria milia autẽ infirmæ ætatis & sexus, ubi satietas necandi facta, captiuitati adiudicati sunt. Custodiam militarem ciuitati impartiuit. Itaque Galilæa omnis in potestate Romanam deducta. Nam & Thabirius mōs, cuius altitudo triginta stadiorum, uertex autẽ ipse campestris. XX. & tribus stadiis iacet. Penuria aquæ ab aliis defertus, ab aliis orata uenia Romanis traditus: licet uirtute quoq; & industria Placidi, cui id negocii à Vespasiano cõmissum fueraot, mnis cõuenarũ turba, dum cedentẽ seqtur, & arte reuocantẽ gradum, perurgeret, campi medio circũfusa refugium amiserit, pestẽ inuenerit.

Caput .V.

HActenus circũuagari licuerit, dum templi sancti à maioribus conditi, & sacræ legis cõtãgia refugientes, circa alias urbes stilũ occupamus: sed tempus est iam ut quæ Hierosolymis gesta sunt adoriamur, nõ ingenio freti, sed ne patriæ legi ueteriq; cultui, nostri doloris uideamur negasse ministerium: fuerit in illis licet umbra non ueritas, sed tamẽ umbra designat ueritatis uestigia. Habet enim picturæ liniãmetã umbra, fulgorẽ non habet, nec ad summaã perfectã est manũ, sed diligenter intuentibus futura exprimit: & ideo minus delectat figura, plus illicit gratia. Vnde placuit rerũ arbitro abolere uetera, noua condere: ut ueritatẽ sequeret, q̄ per angustias infidelitatis imagines nõ sequebãtur.

Caput .VI.

FVgens (ut supra diximus) de Galilæa partibus Iohannes, ad Hierosolymitanã urbem se cõtulit, & quasi quædam pestis, inficit animos cõpluriũ, qui ex diuersis regionibus principes flagitiorũ, eò quasi in sentinam confluerãt. Hoc em̄ illi urbi maioris causa excidii fuit, quia quod sceleribus suis deferebant perditũ, ut eò conuenirent. Pleriq; ubi uel tutiores se fore crederent, uel insolẽtiores ad flagitia coacerbanda fidei deferre aestimabant. Recipiebantur itaq; passim, quasi pio tẽpli amore defesum uenirent. Hæc prima labe malorũ: Hinc oppressa est paucorũ mansuetudo per plurimorum insolentiam; hinc itum in cædes, cũ minus parceret alienus; hinc conspiratum,

h ut le

Iohannes nocte intempesta abcessit.

Adorẽ ea q̄ Hierosolymis gesta sunt.

ut legis solennia negligenter, sacerdotia à bonis ad improbos deriuaretur, & hominibus non solum à pio cultu, sed ab ipsa legis cognitione peregrinis, quod sanctum esset ignorabatur. Vincti sunt primo regali genere uiri, qui resistebat, quo ceteri metu cederent; deinde necati, & ut flagitium uelaretur, quos sine iudicio peremerant, missis in carcerem sicariis, eosdem afficto crimine proditoris interemptos, emeticabantur. Pertracti itaque uniuersi metu, quod homines potentes atque innoxii Antipas, Lebias, & Phoras tam facile oppressi forent, quod nec iam audebant resistere. Hinc eò processum, ut ignobiles atque indignos substituerent sacerdotum principes; ut quibus nulla emerendi honoris gratia suffragabatur, contra meritum suum adepti sacerdotia, ad omne nefas conferentium arbitrio subicerentur; sed cum obuiarent sacerdotales uiri, & maxime Ananus ceteris senior, ne per gratiam donaretur summi nominis prerogatiua, sortito creati principem sacerdotum expetunt, in quo nihil gratiam, sed diuino iudicio committi fortis euentus aestimaretur; & reuera pratendebant ueterem consuetudinem, qua substituentis in sacerdotii principatum mos erat ad sortem uocari; euidenter autem solutionem legis operabantur. Cum enim lex sacerdotalis successionis uiros ad sortem legeret, illi ad speciem de sacerdotalibus tribubus, unum (Emachim nomine) presentem statuunt, & sortem agi precipiunt. Tunc Phanis quidam sorte exiit filius Samuelis incanus uir, cui non modo per principes sacerdotum ducta successio nulla suppeditaret, sed ne ulla quidem scientia muneris sacerdotalis, eo quod ruri uacaret; & ideo quod esset princeps sacerdotum, incognitum habebat. Denique attracto ex agris, & reluctanti quasi in scena alia persona imponitur, induit quoque sacrum ueteri more amictum uestitum. Docetur in tempore quid eum facere oporteret. Ita fortis euentu exposita est nequitia seditio sororum, ut ad imperitum & agrestem, tanti sacerdotii functio deduceretur. Sed illis ludibrium erat circumscriptio ueteris solennitatis, sacerdotibus dolori; qui irrideri legem à perditis, flentes ingemiscebant. Ipsi tamen freti pietatis autoritate, & bonorum indignatione congregant sese, & super perturbatores irruunt. At illi cum & causam, & numero diffiderent, ad templum quasi in arcem confugiunt, uelut castrum quoddam sibi constituerunt ad repellendam irruentis populi multitudinem; ac primo ante fores templi, atque in ipso uestibulo siti, aduersum populum praeliabantur; si quis uulneratus fuerat, interiora templi petebat, illic sanguinem suum fundens interno limini, & cruenta pauimentis sauosiora detergens hulcera, fibrasque patetis uulneris, uestibus his, quas non liceret illis contingere fouebantur. Bellum erat intra urbem, bellum inter ciues, bellum ante templum, ne hoc quidem reueriti latrones, cum à populo instantius perurgerent, intra ipsum templum sese receperunt, & clausere ilico fores: Quo obiectu reuocatus est Ananus, ne uideretur bellum templo inferre, & sacratas religione maiorum perumpere fores templi, reflexit impetum plebis, & sex milia uirorum in porticibus constituit, qui muniti armis pratenderent sollicitam adhibentis custodiam. Paulatim tamen molliuit animum ut paci consuleretur, eo studio maxime, ne templum sanguis ciuium contaminaret; suaderet quoque mitendam legationem, pacis sequestram, ut bellum intestinum deponeretur. Asciscit Iohannes ad exequendam legationem suspectam fidei uir, & affectandam potentiam successus cupiditate; sacramentum petiit, non abnuit, ne damnum periurii pateret, si negasset. Simulabat se plebi fauere, ut circumscriberet. Quid plura? Pergit, de pace pauca promittit, plura subtextit, ad belli incentiuum; dicens nomine pacis, bellum inuolutum, latere insidias, Ananum Romanis urbem tradere, quo solennitas ueterum dissolueretur, legis abrogaretur precepta, componens & diuerso omnia; atque inuidiam in principem sacerdotum referens eorum, quam ipse meditaretur. Callide etiam quos sciebat illorum, qui conclusi erant esse praesules & factionis principes incitabat, parere mortis formidine, asserens quod ipsis specialiter Ananus exitum composuisset uenisse se, ut fraudem manifestaret. Mature subsidia quaerenda, priusquam ab eis poena reperceretur. Quid plura? pacis medius bellum accendit. Eleguntur qui Idumaeos ad plium rogent; genus mobile, inquietum, insolens, promptum ad discordias, rebus mutationibus laetum, periculi improuidum, praecipuus ad praelium. Itaque sine mora flexi ueniunt, congregantur. XX. milia uiros, utpote nullis intenta terrarum cultibus, sed parata latrociniiis. Nec latere potuit Ananum aduentus Idumaeorum. Denique portam claudi iubet, ne cum tumultu ingrederentur; sed si fieri posset ueritatem cognoscerent, bello renuntiarent.

Phanis agrestis in sacerdotem constituitur.

Vndique bellum.

Reuocatur Ananus.

Asciscitur Iohannes hanc suspectam fidei uir

Ascende
maxime
dum co
esse negotio; q
re: ama adue
cum iniurie q
ad ab his nif
Non solere di
cit uoluntatu
nio sumptu e
rentes ab eo
uero obsecr
cum praedon
etas, & non fu
diripiunt ali
finis, quia nu
te, publico; q
Et illudant
coeris paricid
ad consortiu fo
uenire decuit
tis metropoli
dum pacem
offerabamus
bete partis u
quiete urbi
bus poena ex
los bellum p
sta gratia eor
cette nobis, q
lere iugulam
ponitur: cum
defuncto abs
modi, ut pe
nostrae defu
luminantibu
didistis; bon
appetitior. Q
tur nobis inte
sed ex serie ne
mus & non lac
tium; sed hoc
re, quid sequer
Comodius fuit
tam ex fratribu
magis libera m
famiam prodit
in medium nu
& uanis infim
possunt proba
ad bellum pro
uitatis exami

Caput .VII.

Ascendentes itaq; principes sacerdotū mūr, Idumæos de turre alloquebātur; maximo esse miraculo sibi, quod tam cito irretiti mendaciis causas, quas nondum cognouerant, armis persequerent; cū oportuerit eos prius disceptatores esse negotior, q̄ bellorum præliatores; & præ ceteris merita cognoscere, q̄ arma sumere; & arma aduersum uiros sui generis, sui cultus, suæ solēnitatis, nullis amplius irrogatum iniuriæ q̄ Idumæis, qui ad societate flagitiorū tam grauiū concitarentur. Quid em̄ aliud ab his nisi paricidū aduersum ciuos, sacrilegium aduersus templū deposceretur? Non solere diuersa inter se studia, diuersosq; mores cōuenire. Similitudo em̄ moꝝ, facit uoluntatū societate, & cognata studia sibi nequit. Nequissimos homines qui latrocínio sumptū exercerent suum, arrogasse sibi ut Idumæos sibi socios accerfirēt; tm̄ abhorrentes ab eoz; proposito à quibus rogarentur, ut illi patriæ suæ bellum intulerint, uos uero obsecrauerint, quasi alienam urbē defensum uenire. Nihil uobis cōmune innoxiiis cum prædonibus; nihil cōmune sobriis cum se inebriatibus; Vtināq; uini esset illa ebrietas, & nō furoris. Qui ubi se flagitiis ingurgitarunt, dissipādo proprias successiones, diripiunt aliena, & male parta nequius dissipant, deterius effundunt. Nullus rapiendū finis, quia nullus abliguriendū modus. Vbi se uino infuderint, & impleuerint ebrietas, publicoz; eructant crapulam negotior, ut nostro rursus sanguine inebrietur, & sanctæ illudant religioni, quæ uobis semper uenerationi atq; reuerentia affuit. Fugite igit cœtus paricidales, & ausus sacrilegos destuite, deserite latronū cōciliabula. Vocati estis ad cōsortiū sceleris, uenitis ad remediū patriæ. Videmus ornatissimū populum, quē uenire decuit publico rogatum consilio, ut urbi iudæoz; præstantissima (quæ totius gentis metropolis habeatur) aduersum hostes auxilio foret. Sed & si nos defuimus petitiō dum pacem sperauimus, & fatigare uos ppere uoluimus, qui excitatoribus belli pacem offerabamus; tamen uos quasi diuino arbitrio ueneritis, consulite in medium, & exhibete partis utriusq; arbitros: Quærite unde cœperūt exordia tumultus, qui cecinerint quietæ urbi classicum, qui effuderint præstantissimoꝝ ciuium sanguinē, quibus autoribus pœna exacta de indēnatis sit, qui nobis ante Romanos exitio fuerint, aduersum illos bellum parabamus, & hos iam hostes patiebamur; quorum igit cū Romanis suspecta gratia eoz;, qui Romanos uindicant, an eorū qui Romanos repellūt? Grauiora hæc certe nobis, q̄ Romanorū prælia; ab illis em̄ pro libertate morimur, ab istis quasi p̄ scelere iugulamur. Simulantur innoxii criminū prodicionis, & post mortem calumnia cōponitur; cum cognitio pœnā præuenire solet, nō pœna cognitionē. Quid em̄ prodest defuncto absolui, cū iudicio iam nihil debeat? Suscepimus tamen etiam sortem huius modi, ut post necē de innocētia quæretur, & libēter apud uos quoq; causam agimus nostræ defunctorūq; integritatis, qui statis armati p̄ aduersariis; ita nulla argumēta calumniantibus suppetunt, ut apud uos quoq; grauiorē causam habeant, qui tam cito credidistis: bonus em̄ iudex circūseptum se esse mēdaciis dolet, & eo est fallēti infestior q̄ appetitor. Quod temere se impulsū, ut falsis crederet, ulciscendum arbitrabatur. Igitur nobis integrū examen seruate, & colligite ueritatem, nō ex contexione uerborum, sed ex serie negotiorum. Primo omnīū, cur Romanis proderemus patriam, quos potuimus & nō lacessere, & forte oportuit fieri, ut nō excitaremus uniuersarū uictores gentium; sed hoc non est iam præsentīū partium deliberare. Superioris fuit temporis eligere, quid sequeremur; nūc oportet pro libertate occubere. Præstat em̄ pro patriā mori. Cōmodius fuit ante bellum, pacem morti p̄ferre; Sed quia bellum in ceruicibus, multi iam ex fratribus capti; alii necati, alii dolor ex mortuis, gemitus ex reuinctis; eligenda magis libera mors, q̄ uita captiuitatis. Suppetit tamē morituris, falsi criminis abolere infamiam prodicionis. Apud uos Idumæi causam agimus, prodantur cōscii, deducantur in medium nuntiorū interpretes; Si tenēt, uindices pdant; si nō tenent, quid accusant, & uanis insimulant suspicionibus, quas ipsi sibi cōposuerint; nō debēt arguere, qd̄ non possunt probare. Sed quia accusare non audent, dissipare per uulgus desiderāt; & ideo ad bellum profiliunt, ne in iudicium uocentur. In bello em̄ contentus furor est, in pace ueritatis examinatio. Adsumus en̄ primis suppliciis, nos spōtanei offerimus, si tamē ali

Similitudo
morum.

Eligēda ma
gis libera
mors q̄ uita
captiuitatis

h ii quis

• quis accusator prodeat: aut si in populum inuidia torqueat, quærite diligentius quid cõ filii fuerit in coetu publico. Nonne ut bello instructa pararentur agmina, aut pro libertate unusquisq; patriâ iuaret? Aduersum ipsos certe latrones quid deliberatû fuerat, nisi ut pax conueniret? Exasperauerat publicam indignationem dolor singulorum, innocentium sanguis, mulierû gemitus, paternorum statutorû præuaricatio: increpuit gemitus uniuersorum, quia unusquisq; sibi similia pertimescebat. Ad indignissimos sacerdotia deferebantur, peti cœperû uocibus; illi lapidibus plebem cedere, telis necare, exarsit publicus dolor: illi in templû latronum sibi receptracula constituerû. Itaq; pacis locus reuerendus etiam gētibus, & domiciliû sanctitatis factû est prædonum conciliabulum, & quò ex omnibus terrarum partibus confluebatur, ad cultum festæ celebritatis, ibi nûc stabula quædam ferarû sunt, humano cruore madētia: licet nobis hæc quærere, uel armatis sine lege belli. Tamē fuit p̄terunq; inter arma iudicium, & iustitia deposuit belli instrumēta, compescuit turbas æquiritatis sentētia. Potestis hæc arma ad defensionem urbis conuertere, quæ sumpstis ad euerfionem: Licet etiã introire sine armis, audire, & percontari omnia: si quod remissum aduersum hostem reperitis, prodicionem putate. Quod si neq; uindices uos, neq; arbitros exhibere uultis, quid miramini, si portæ armatis non aperiuntur? Non iste aduersum cognatus, sed aduersus arma clausæ sunt. Bellû deponite, & portæ patebunt.

Caput .VIII.

HAec ubi sacerdotes locuti sunt, & maxime Iesus cæteris senior post Ananû, tantum qui secundo loco fungebatur, indignatibus Idumæis quod non continuo urbe recepti forent; Simon unus de ducibus Idumæorû, minime (inquit) si ciues scæuiunt, & clausos tenēt, qui nationi sociæ portas clausere, & non patiuntur consortes & principes suos ingredi, nobis de muro loquuntur, & quasi aduersarios muris repellunt, quos amicos habebant? Quis dubitet, q̄ parēt suscipere Romanos, & fortè coronare portas quando illi ingredientur? quæ maior iniuria? Patere nēpe omnibus hominibus ista ciuitas solet, causâ cultus & obseruatiæ: nobis solis intercluditur, quasi hostibus, soli abdicamur, soli repellimur. Simulat se nostrum petere iudicium, quos ne lîmine quidem dignos urbis putarunt. Lateant quæ aduersum illos gesserunt, nostræ iniuriæ testes & iudices sumus. Aduertimus quid clausi patiantur, quando nos arma iubeamus deponere: & credibile esse potest, quod eorum expectetur sententia, quorû suspecta est fides. Festinemus itaq; eripere clausos, quibus templû carcer est factum, ne feruentur usq; ad aduentum exercitus Romani, & captiui tradantur Vespasiano. Auferamus à templo obsidionē, custodes deterrimos remoueamus, qui neminē uel ad purgandam aluum egredi sinunt. Si quis introferre cibum clausis desiderat, prohibetur: si quis exire, ad mortem rapitur: crimen factum est cultus religionis.

Caput .IX.

HAec audiens cessit Iohannes, considerans auersa dei uoluntate frustra sese obniti: quando quidem domi forisq; hostilia streperent agmina, & gemina ex parte ciuitas oppugnaretur. Fremebant Idumæi quod excluderentur. Machinabantur in templo siti, quomodo iungerentur Idumæis: hos angebat metus, ne Idumæi ante effectum abirent: illis extorquebat pudor propositû regrediendi. Et iam penè obrepserat diffidētia, cum subito nocte oris procella intolerabilis, tēpestas atra, fremût uētî, cœlû inhorrescit, uis imbrîû multa infunditur, terribiles choruscationes, tonitrua imania, terrarû mugitus, ut solui mûdus æstimaretur. Quis crederet plus nouasse istud intra urbem positis, q̄ extra urbem degentibus? cum utiq; hi tectis muniti forent, illi obiecti ad imbres: sed amplius terruit iniuriæ metus, q̄ ipsa iniuria. Deniq; illi q̄ nulla habebant refugia tectorû, clypeis sese tegebant manentes in officio, nec dilabētes: isti circa domos suas, quisq; dispersi locû dederû, ut ab his, qui intra templû erant, portæ aperirentur: Anceps tñ & diuersa populî sentētia: Alii deû summû indignantē Idumæis, tēpestates mouisse arbitrabant, q̄ aduersum principes suos armati uenerant: Ananus & profundiora seniorû ingenia, cõiectabant Idumæos iniuria sui amplius excitari in sociorû perniciem. Deniq; sollicitior cæteris noctibus, Ananus illa nocte nō fatigatione corporis, sed animi magis desperatiõe ac resolutiõe cessit, rebus aduersum se fluctuâtibus, & militatibus

mentibus in eredi
natoritatem dela
fugiant, surgēt
rum sonus nō a
que uicina erat
sa, si nō ad temp
in templû el
bis impetus sic
di eximerent
Deflexere ad
irruptionis
sententia, sin
pererat dori
nil lachryma
Deniq; uide
se illa quæ ab
luntaria mor
consilio locu
sed cruciatus
maxime circa
q̄ illo die cæli
dam pecorum
spectaculû in
peribus ac de
factioni idon
ire, quàm ut
manitatis. Pē
rum, quo ad
tur.

ERat in
Opum
nabani
tarunt. At ille
lum dilueret
ginta uiros d
terebar. Ve
non solum ci
rent, cõstanti
solueretur, ip
sus Gorgon u
dæ: ad tuend
natis insignia p
uita, sed pro se
sponsum accep
nocens erat: qui

DVmb
debet
præli
ri pleriq; ut eõ
moderatus & p
uatore cõsilio n
prellis iuuari re

rantibus in excidiū suum mūdi procellis: nec reuifendas putauit custodias, quasi daret
 autoritatem delabendū quò cuiq; esset sentētia. Quam occasione nacti qui in templū re-
 fugerant, surgētes secuerunt uectes portarum. Cooperatus est illis fragor cœli, ut sera-
 rum sonus nō audiretur, & tumultus egredientiū. Deinde ueniētes ad murum, portā
 quæ uicina erat Idumæorū, cœtibus reseruere. Vltimus ille dies uniuerso populo fuis-
 set, si nō ad templum, q̄ ad urbis signum dirigendū putassent. Sed quia metuētes sibi q̄
 intra templū clausi tenebantur, ne cognito ingressu Idumæorū, in ipsos circumfusæ ple-
 bis impetus fieret, ut uindictam morituri exposcerent, rogauerunt ut ipsi primitus cla-
 di eximerentur: tunc postea liberatis ipsis & conūctis uiribus, in populū effunderētur.
 Deflexere ad eos qui legatos miserant oratum auxilia saluti, simul ut insperatæ merces
 irruptionis autoribus eius, hoc munere potissimū repēderetur. Quod ubi processit ex-
 sententia, simul omnes à templo quasi quodam castro effusi, extenta acie quoscunq; re-
 pererāt dormientes, alios perterritos, alios totis cædebant uis. Nihil proderāt preces,
 nil lachrymæ, nil insignia honoris, nullorū meritorū gratia, omnes passim iugulabātur.
 Deniq; uidentes bestialem in persecētibus immanitatē, quod nulli parceretur, ipsi se
 se illaqueabant miserabiliore (ut mihi uidetur) exitu, q̄ si ab hoste perimetent: quia uol-
 untaria mors immanitati ascribitur, informis laquei nodus etiā p̄bro datur. Sed quis
 consilio locus, ubi tantus erat metus suppliciorū, cū metueret unusquisq; nō mortem,
 sed cruciatus ante mortē, quibus mors remedio foret? Redundabat undiq; sanguis, &
 maxime circa templum, quia ibi congregati erant qui clausos custodiebant. Reperta ita
 q̄ illo die cæsorū, VIII. milia quingenti uiri, Inde conuersi ad urbē, sicut gregem quē
 dam pecorum, ita homines quoscunq; obuios habuerunt interimiebant. Erat miserabile
 spectaculū intra urbem, omnibus ante reuēendam, bellū geri, perniciem iniustā pau-
 peribus ac debilibus inferri. Sane iuuenes ac ualidiores in carcerem retrudebant, quos
 factioni idoneos arbitrabantur: sed magna uirtute pleriq; omnia supplicia malebant sub-
 ire, quā ut perditis sociaretur. Nec modus erat ullus, nec pudor: ita furebat rabies im-
 manitatis. Post ubi defurere uis, p̄cessu tēporis causas sibi simulare cœperūt perimēdo
 rum, quo ad iudicia reos ducerent, nō ut requireretur iustitia, sed ut crudelitas excitare-
 tur.

Caput .X.

ERat in ciuitate Zacharias qui odisset improbos, nec se misceret flagitiosis, diues
 opum, quarum illi abundantiam, uel ad dissoluēdam factionē suam efficacē opi-
 nabantur, uel ad prædam sibi huberē: hunc proditiōnis crimine accersendū pu-
 tarunt. At ille ab huiusmodi integer cōscientia, adesse sibi cœpit cum libertate, ut nō so-
 lum dilueret obiecta, uerū etiam reos ipsos maximorū astrueret flagitiorū, apud septua-
 ginta uiros dicebatur negociū. Absoluunt omnes, quia nihil quod affine esset sceleri, p̄-
 ferebatur. Verum illi irruentes & ipsū p̄cipitant in profundum, & perturbāt iudices,
 non solum cū iniuria, sed etiam cū periculo: ut eorum exemplo ceteri in reliquū caue-
 rent, cōstantiam in iudicando aduersa eorū uoluntate assumere. Rursus tamē ne quis ab-
 solueretur, ipsi irarū suarum exequutores, quos libitum erat sine iudicio necabant. Cæ-
 sus Gorgon uir gratus & amabilis, Niger quoq; Paragites, qui inter propugnatores lu-
 dææ ad tuendā rei summā fuerat electus, bellator uir, ut etiam uulnerū cicatricibus uir-
 tutis insignia præferret, rapitur ad mortem: cū se exta urbē duci uideret, nō iam pro-
 uita, sed pro sepultura cœpit rogare. Ac ne huius quidē tam miserabilis petitionis, re-
 sponsum accepit cōueniēs, misericordi, astringebantur calūniæ. Si quis se redimebat, in-
 nocens erat: qui nō offerebat pecuniam, tanq̄ reus feriebatur.

Caput .XI.

DUm hæc Hierosolymis agūtur, Vespasianus interea partes alias gētis ludææ
 debellabat: Peruenit ad eum, quæ seditio esset Hierosolymis, quas domesticis
 præliis necesse sibi ipsi irrogauissent, quæ supplicia ciuiū exacta à ciuibus, horta-
 ri pleriq; ut eò pergeret, ne quid triūpho Romano & suæ gloriæ decerperetur. At ille
 moderatus & prouidus uir, qui non id ex usu uulgi accōmodum existimaret, sed quod
 altiore cōsilio rei summæ cōducere arbitraret, referre illa suadetibus cœpit: Non semp
 præliis iuuari tempu, sed plerūq; etiam armis depositis laudē parari, & debitū patriæ
 h iiii solui

Zacharias

Cæsus Gor-
gon uir gra-
tus & ama-
bilis.Vespasianus
moderatus &
prouidus uir.

Blui. Quid interest quomodo uincat hostis, nostrone an suo ferro? nisi quod suo sine Romana inuidia prosterne. Non enim possunt de nobis queri, cum se ipsi consautiauerint, simul q̄ iusta nobis bella mouerint, significant, quando nec ipsi sibi parcunt. Vindictam hanc de caelo uideri, ut furore insaniat qui Romanos lacefferint. Sed si quis derogari aliquid gloriae nostrae asserit, cognoscat praeponderare saepe remedium cum filio, q̄ praedium cum periculo. Deniq; noster Maximus cunctando magis fregit Annibalem, q̄ praediando. Et si Scipiones subegerunt Africam, tamen communis belloꝝ cū multis uictoria: Maximo solū datum q̄ cunctando restituerit rempubli. Plus itaq; est seruasse Romanum imperium, quam propagasse. Aequum tamen merita uirtutū. Non minora utiq; in ipso bello sapientiae commenta sunt, quam insignia fortitudinis. Pereant ergo suis armis, nihil laudis diminuit, & plurimū uictoriae nostrae adiungit. Nesciant ergo seruare, quibus nos parcimus. Quid, q̄ si imminere coeperimus, fortasse inter se respiscant, atq; in gratiam redeant? Quod non uereor, sed aduersus uestram sententiam profero: aut si p̄maneat seditio, uideant ipsi sese expugasse, nihil Romanū egisse exercitū, manus nostrae ociosa fuisse, uictoriam non uirtute nostra, sed hostili internitione inter se paratam. Itaq; hoc prudentius consilium, ut absentibus nobis sauiant in exitium sui, ne quis putet eos nostris magis, quam suis exercitus factionibus. Tunc melius appropinquabimus, ubi uictor sup̄uerit, qui nostro accedat triumpho. Certe ueniant ad nos qui fugiunt suos, inueniant apud nos salutem sibi, quos suoꝝ pestis exagitauerit.

Caput .XII.

Nec fefellit opinio Vespasianum: nam qui poterant pretio se redimere, ut dimitterent, ad Romanos confugiebant. Repleta erant dilabentium strata uiaꝝ omnia, omnes semitae, relaxabant diuites; pauperes interficiebant, quibus pecunia deerat ad redemptionem. Multi etiam extra urbem insidias & latrocinia pertimescebant, & maxime inopes, quibus comitatus deerat. Pari itaq; foris & domi p̄posito sibi periculo: utroq; p̄nicioso. Plerisq; tñ patrii spe sepulchri, mors apud suos tolerabilior aestimabatur.

Caput .XIII.

Vbi strage maxima populorū, metus in omnes sparsus, subditos factioni fecit uniuersos, non contentus communem cum principibus exercere factionis loannes potentia, tyrannidē affectare coecepit, & parem indignabatur destruere. Itaq; aliorū statuta, nihil nisi quod sibi libitum foret, ratum habere: paulatim sibi asciscere stipatores, artifex dolo quos uellet & fraude circumuenire, obligare pecunia, terere potentia, quibus artibus plurimos sibi associauerat. Rursus non deerat qui uel periculoso studio seruitium detrectarent, cum praesertim dñatione assueti, tolerare seruitutem nequirent. Decernebant itaq; in una urbe tria genera exitialium calamitatum: tyrannides, bellum, seditio, quae unaquaeq; non unam, sed plurimas urbes deleteret. Ex tribus tamen leuius bellum erat, & iustus hostis tyranno, aut factione tolerabilior uidebatur. Accessit his quartum genus sicarioꝝ, qui occupata tyrannicis motibus, aut seditionis tumultibus urbē uidentes, uicina omnia populabant, & asportabant omnia. Mulieres & paruulos qui laborem itineris, uel sexus uel aetatis infirmitate p̄peti non poterant, nec dabant. Septingenti itaq; numero pempti, conuectatum in castella frumentū. Irruebant agris, urbibus, templis, praedas agebant, necandorū occasio non p̄termittenda: agminis specie latrocinium excitabant plures, quam usus habebat latrocinandi. Latrocinii sauitia bellum aceruabant, sine uenia deditiois, aut susceptionis indulgentia.

Caput .XIII.

Roga itaq; Vespasianus ut ad remedium ueniat, à quo excidium metuebatur. Contendit Gadarā, ubi opulenti plurimi, qui patrimonii sui causa, magis magisque latronum insidias & incursum pertimescebant, & ideo ad Vespasianū occulte miserant, ut ad se appropinquaret, quo ciuitas à latronibus erueret. Affuit exercitus Romanus, quem uidentes Gadarenenses cōfugiendi uorum habebant: sed qua uia in exitiabile id sibi afforet, non reperiebant, ne in discedentes insurgeret factio, atq; uniuersos deleteret. Non praeterit tamen legatione Gadarenensium inuitatum Vespasianum, eiusq; legationis conscium, utpote urbis primorem nomine Dolosum, quem capientes interemerunt.

Fabius Maximus cunctando uicit Annibalem.

Tria genera exitialium calamitatum,

Genus sicarioꝝ.

emerunt atq; uictoria Romanis et quondam qui ret

Pacidus qui prosumptus equitibus, a uerent, ante liuerat muroru silibus: ad posuit, interfecit aggerabant, sum in uictoria, sed etiam fouebat, relictus, alios numerum ad imbribus auerant sese, & in manus uertit & ueteri milibus, felloso uerit in unum atq; sui ruina, & praetergredi, fluminis ictu subter labentur, aut ipsi catus, ubi natalis defatigabat, decurrens euachioꝝ remigere requirunt, e littore, mercedis offensu ferro tredecim de ouium gremium maximam plena erat cadauensi fuerant, iobstructus, cui seribus defunctis arazerat inuenisse aestimati, a stris. Progressumnes uicos locis phis quoque inrant, extinguere

Taq; & huius oppriet quae occupa

emerunt, atq; uel in iuriam, egressiq; urbem in abdita & munitiora sese contulerunt. Ga-
 dara Romanis tradita: cum ingenti plausu susceptus est Vespasianus. Is continuo ad p̄se-
 quendos, qui refugerant, Placidum direxit: ipse reuertit in Cæsaream.

Caput .XV.

Placidus præmissis quingentis equitibus, fugientes insecutus, coëgit eos in uicq;
 qui proximus erat, concedere: in quo electorū pube iuuenum reperta, audaciam
 sumpserunt ut insurgerent in Romanos. Quæ res illis cladi fuit. Nam circumfusis
 equitibus, à uico exclusi, sine ullo cædebant impedimento. Et dum alii conferti sese rec-
 perent, ante limina porrarū trucidabant. Cæsar cadaueribus aggregata moles, adæqua-
 uerat murorum altitudinem. Romani alios sagittis figebat, alios sautiabant diuersis mis-
 silibus: ad postremū castellum expugnauere, ibiq; omnes, nisi quibus elabendi facultas
 fuit, interfecti. Alii fugientes, ingentem famam Romanæ uirtutis, suis sermonibus ex-
 aggerabant, maiora sibi quàm hominum uisa corpora, nullam resistēdi cuiquam aduer-
 sum inuictos fiduciam. Vnde perterriti omnes fugere ilico, nec solum uicina & finitima,
 sed etiam Hiericho urbs, quæ propter incola multitudinis agmina, spem cæterorū
 fouebat, reliquebatur. Placidus rebus ex sententia fluentibus, eos quoq; per equites in-
 sectatus, alios confertos, alios palantes sternit usq; ad flumen Iordanem: maximū quoq;
 numerum ad ripam fluminis reperit impeditum transitu: tunc forte prædictus amnis
 imbris auctus, aut resolutis niuibus intumuerat. At illi, ubi Romanos adesse uiderūt,
 parant sese, & ad fluminis oram stipant. Necessitas intercluso fugæ subsidio, remediū
 in manus uertit, & impetu facto multi supra pauciores equites arietantur: illi arte no-
 ta & ueteri militiæ more, inter equitantes dissecare hostium cuneum, dissoluere glo-
 bos, fessos urgere, cedentes sequi cœpere: hinc alii ferro hostiū, alii suo, quod conferti,
 in unum atq; in se relisi incurrerant, interficiebantur. Alii in flumen ruebant, quod ipsa
 sui ruina, & alius alio impliciti demergebantur. Pleriq; etiam æstimantes quod possent
 prætergredi, sese fluuio dabant. Quos paululum progressos sorbebat gurgitum uis, aut
 fluminis ictus abripiebat. Et si qui natandi usu super aquas processerant, ac fluentis
 subter labentibus se suspenderant, aut arborum ramis impediti qui fluuio deduceban-
 tur, aut ipsis caudicibus oppressi, animam ponebant in flumine. Sæpe etiam nandi indo-
 ctus, ubi natantem apprehendisset tenebat, ut ipse pariter euaderet, & astrictum brachi-
 is defatigabat, donec uterq; merfus, alter alteri exitio foret. At si qui forte secundo amne
 decurrens euasurus æstimaretur, irruebat sagittis, ac subito resupinus, cessantibus bra-
 chiorū remigiis, interibat. Fuere etiam qui natate nescii, dum expertem doloris mortem
 requirunt, edito riparū toro, in fluuium se excuterent uoluntarii: Alii arenoso ingressi
 littore, merso uestigio deprimebantur: pleriq; etiam saxorum teretium lubrico, aut ua-
 dosis offensi locis, instabili fluctuantes gradu fluentis sequentibus obruebantur. Cæsa
 ferro tredecim milia: innumerabilis autem multitudo fluuio consumpta, præda ingens
 de ouium gregibus, & camelorum atq; asinorum & bouum parua: quæ licet strages ho-
 minum maxima fuerit, tum uero maior æstimabatur, quia non solum regio omnis, re-
 pleta erat cadaueribus humanis (cum dispersi ac palantes quibuscunq; in locis compre-
 hensi fuerant, interimerentur) uerum etiam ut Iordanis ipse defunctorum corporibus
 obstructus, cursus proprios dirigere non posset. Asphaltites quoq; lacus cruore & ui-
 sceribus defunctorum mutaret naturæ suæ speciem, in quem omnia quæcunq; Iordanis
 attraxerat inuehebantur. Deniq; nonagintaduo milia, & ducenti illa die Iudæorum pe-
 risse æstimati, à quingentis tantummodo equitibus, & tribus milibus exercitus pede-
 stris. Progressus quoq; ad ulteriora Placidus, Abilam, & Iuliadem, & Betesmon, & om-
 nes uicos loci ipsius, usque ad Asphaltitem lacum Romano imperio restituit. Sca-
 phis quoque imposuit milites, à quibus uniuersi, qui in lacum memoratum confuge-
 rant, extinguerentur.

Caput .XVI.

Itaq; & hæc omnia usq; ad Macheruntem recepta: Vespasianus tamen tempus præ-
 lii opperiebat, quo metropolim totius Iudææ, exercitū Romano adoriretur: inter
 quæ occupato rebus sibi creditis, motus ex Gallicanis partibus insinuantur, quod à

b iiii Nerone

Cæsa ferro
 tredecim milia

Nonaginta
 duo milia &
 ducenti Iudæo-
 rum una die pe-
 rierunt.

Nerone potentes quidam Romanæ militiæ uiri desciiissent. Quo comperto, cupiens inestina bella ac summæ rei, totiusq; Romani imperii periculum, confecto in oriente bello; tumultu, leuare: ut rerum secundar; nuntiis, motus omnes Italiæ uel comprimeret, uel præueniret: ubi primû sæua hyems temperata ueris principio, uel maiore parte exercitus de Casarea iter mouit. Excepit eum Antipatri nomine ciuitas appellata. Inde procedens exurebat uicos, necabat eos quos reperiēbat alienos: ac maxime Idumæis uicina quæcunq; offenderat, depopulabat: q; inquietum genus hominum potius bellis, q̄ ocio uel quieti amicum foret. Duos quoq; Idumææ uicos *Lygarti & Capartorē, eorumq; incolas comprehendens, maxima strage labefactauit. Siquidem supra decem milia uiros; peremit, mille captiuos abduxit, reliquum uulgus expulit, ut ibi constitueret manum suos; quia montana locor; regionis eius latrociniis infestabant. Ipse cum exercitu Amathunta repetit, quæ de aquis calidis uocabulum sumpsit, quod aquar; uapor Syro sermone Amathus appellari fert. Therma; ergo græce dicūt, eo quod calidū fontem habeat intra muros. Deinde per Samariam iuxta Neapolim in Hiericho contēdit, ubi occurrit ei Traianus multam manum agens, ex his qui ultra Iordanem siti Perææ regionis populi, in ditionem Romanam uicti reuerterant. Nuntio itaq; aduenientis Romani exercitus, pleriq; ex urbe Hiericho, quod eam intutam uiderent, in montana Hierosolymitana; regionis sese contulerant. Residentium turba omnis consumitur. Neq; enim difficile fuit urbem properatō capi, quæ nec naturali fulta esset munimine, & à suis esset dilabentibus deserta ac destituta. Vrbs condita in campo, cui supereminet mons diffusior, & nudus gignentium. Nanq; secundum septentrionalem plagam, usq; ad Scythopolis urbis terram extendit, ex parte meridiana usq; ad regionem Sodomitanam, & Asphaltitis fines diffusus habet. Agrum autem & ieiunum solum, & ideo desertum ab incolis, quod sine ullo usu esset cultoribus naturali sterilitate. Aduersus huic mons supra Iordanem, cuius exordium à Iulidae, & plaga septentrionali assurgit: ipse autē præterit in meridianum usq; ad Sobaros, Arabia; Petricæ conterminos, ubi etiam mōs est, usu ueter; ferreus nuncupatus. Inter hos duos montes campus iacet, quem propter magnitudinem, quod in multa spatia porrigit (ueteri usu) incolæ Magnum appellauerunt, cuius longitudo triginta & ducentor; stadior; latitudo centum uiginti. Exordium à uico Gēnabar, finis usq; ad Asphaltitē lacum. Iordanis eum medium interfecat campum, non solum inoffensa, sed etiam adiuncta gratia uiridantibus ripis fluminis alluione, & succedentibus Asphaltite & Tiberiade unius fontis, & utroq; diuersæ qualitatis lacu. Nanq; alterius aquæ sapor falsus, & sterilis usus, Tiberiadis autem dulcis atq; genialis. Sanè in diebus æstatis immodicus per spatia campi exæstuat uapor, unde & coalescente uisio nimia; siccitatis, atq; humi arido corrupto, aër miserandas accolis conficit agritudines. Arida sunt enim omnia præter oras fluminis. Deniq; in remotioribus ægrefcit & fructus arbor; siquidem & copia huberior, & fructus palmar; opimior est, qui supra ripas Iordanis fluminis gignit, alius longe exilior.

Caput .XVII.

Iesus Nauc.

Eliseus propheta aquarum dedit remedium.

Est etiam iuxta Hiericho urbem, fons abundans, atq; idem huberior ad potum, pinguior ad irrigandum, quem Iesus Naue natione Hebræus, manu ualidus primū genti eripuit Chananaeor;. Is i principio corruptior habitus, ac sterilis ad generandum, potantibus & usui par; salubris. Vnde rogatus ab incolis Eliseus propheta, idemq; Eliæ discipulus, & tanto successor nequaquam indignus magistro, ut hospitalitatis suæ mercedem relinqueret, quos uisitauerat locis, & corruptelam aquar; leuaret: remedium dedit, sicut regnorum uetus scriptura edocet, præcipiens uas fictile cum sale deferri sibi, quod accipiens deiecit in fontem sal, & dixit: Sanauit aquas, & non erit in his moriens, neq; sterilis ab eis: & sanata; sunt aquæ secundum uerbum, inquit, Elisei propheta. Ex illa itaq; benedicti salis infusione temperata; aquæ, reserataq; ora fontis, sanctificati sunt aquar; meatus, ut dulciores potus uenar; scaturigo effunderet, & omnis illa dulcesceret aquar; amaritudo, huberiores fructus terra daret. Generanda; quoq; sobolis opima successio, largam posteritatis copiam subministraret, nec deficeret genitalis aqua; cum diuina gratia pro iustor; fidelibus studiis, tanti propheta; benedictionibus aspira

In Ioseph lib. bel. Iuda. 7. ca. 4. Begabri Caphartophra legitur.

Amathus ab aquis calidis

Vrbs descriptio.

Mons ferreus

Mons Magnus.

Asphaltitis & Tiberiadis descriptio.

aspersione. C
sulcatis, contin
re generationes.
care solius sata
tem infundere
Est enim nou
quam usus fu
um eius abur
rum in longi
cernas, uari
haud ceteri
diuersis inh
Qd ideo et
in quibus t
gar. Cauern
serunt, & ali
fontis, illic
me lineis in o

N Vt
del
nit
centanimum
tem quibus i
in terram re
nostra legat
ueterum di
auram, siue
ex quo omni
uis uehemen
uentium. De
nam accensar
& quis demu
ferunt præc
ilico supern
fos resiliisse.
ritatem rei p
ad radios sol
scurior ceter
& ipsa resple
ne sit aquis or
scaphis appro
men, ut ferro h
mulierum, que
quibus experie
tur, & corporit
ex ad Louras A
quaginta, usq;
habundantem
cor; deserta, at
arua frugū fera
oculis habente
bilq; esset quod

aspirauisset. Conuertit itaq; naturam aquatum ad preces prophetæ, cœlestis oraculi resultatio, continuoq; sterilitatem depulit, fecunditatem infudit. Cœpere illic crebrescere generatiões hoim, fructus terrarum, succusq; aquar; , antè ieiunus & amarus interne care solitus fata, tristiaq; bibentium ora torquere, fertilitatem solo, potantibus suauitatem infundere, ut si breuiter culta contingat, plus profit, quàm ubi diutius irrigauerit. Est enim noua gratia, ut pfectus redundantior sit ubi usus minor, & ubi amplius quifquam usus fuerit, ibi minor fructus sit; eoq; plus cæteris fontibus rigat, quia uel exiguum eius abundat ad hubertatem. Deniq; campus eum circumiacet septuaginta stadiorum in longitudinem, uiginti in latitudinem patens. In eo mirabilem hortor; gratiam cernas, uaria palmar; genera, tantamq; dactylo; dulcedinem, ut mella defluere putes, haud cæteris inferiora. Sunt etiam illic præstantissimi apum foetus; nec mirum, ubi tam diuersis inhalantes floribus, paradisi suauis fundunt odores. Illic opobalsamum gignit. Qd̄ ideo cū adiectione significauimus, quia agricolæ cortice tenus uirgulas incidunt, eas in quibus balsama gignantur, ut per illas cauernas paulatim distillans humor se colligat. Cauernas autem Græco nomine *ὄνη* dicunt. Illic cypreum, illic myrobalanum nasci ferunt, & alia istiusmodi, quæ in aliis locis haudquaquam reperiuntur. A qua ut cætera fontium, illic tamen præstantior ætate frigida, hyeme tepens. Aer mollior, ut summa hyeme lineis incolæ exuuiis utantur indumentorum.

Caput .XVIII.

Nunc Asphaltitis lacus qualitatē spectemus. Melius est em̄ in locorum ueter; descriptionibus, uel cæteror; elementor; miraculo, quàm in ludæor; seditionibus stilum occupare. Siquidem ista flagitia mentem exasperant, illa demulcent animum dum recensentur, & ad ueteris historiæ reuocant cognitionem. Nobis autem quibus incultius ingenium est, cordi est, patrum ex Aegypto regredientium, usq; in terram repromissionis repetere uestigia, ut si cui forte nostra in manus ueniant, non nostra legat, sed patrum relegat. Dulce est enim inter maiorum uersari habitacula, & ueterum dicta factaq; recensere memoria, atq; eorum inhærere gratiæ. Sed iam siue naturam, siue qualitatem aquar; exprimamus, ne noster quoq; in eo lacu proiciat stilus, ex quo omnia quæcunq; mergenda putaueris, uiuentia tamen resilire opinio est: Et quæ uis uehementer allisa statim excuti; aqua ipsa amara & sterilis, nihil recipiens gener; uiuentium. Deniq; neq; pisces, neq; assuetas aquis, & lætas mergendi usu patit aues. Lucernam accensam ferunt aquis supernatare, sine ulla cōuersione extincto demergi lumine: & quis demersum arte quod uiuat, difficile in profundo hærere. Deniq; Vespasianum ferunt præcepisse nandi ignaros, reuinctis manibus in profundum deiici, eosq; omnes ilico supernataste, quasi spiritu quodam uenti leuatos, & ad superiora ui magna repulso resilisse. Multa fabulosa de hoc lacu pleriq; æstimauerunt, quæ nobis inexpertis ueritatem rei promere nunquam consilium fuit. Mutare etiam ter in die colorem aquæ, & ad radios solis uariè refulgere: non placuit pro uero locare, cū sit ipsius aquæ lacus obscurior cæteris aquis, & quasi adustæ præferens similitudinem. Certe si ad radium solis & ipsa resplendeat, nihil nouum & quasi pro miraculo promendum: cum hoc commune sit aquis omnibus. Vagari super aquas bituminis glebas certū est atro liquore, quas scaphis appropinquantes colligunt, quibus id muneris est; hærere sibi fertur bitumen, ut ferro haudquaquē uel alia præacuta metalli specie recidatur. Sanguini sanè cedit mulierum, quo mēstrua soluentes leuari feruntur. Cuius attactu uel urina (ut allegant quibus experiendi usus fuit) interrumpi prodi; utilis autem ad compagem nauium fertur, & corporibus hominum salubris admixta medicamentis. Longitudo lacus eius usq; ad Zoaras Arabiæ dirigitur, stadiis quingentis octoginta: latitudo stadiis centum quinquaginta, usq; ad uicina Sodomor; : qui quondam huberrimam regionē inhabitabant; habundantem fructibus, distinctam quoq; urbibus splendidissimis. Nunc autem ea locor; deserta, atq; exusta sunt incēdio. Nam cum omnia illis deus suo contulisset munere, arua frugū feracia, & uineis cæterisq; fructuosis arboribus rus cōsitum: ingrati, nec præ oculis habentes potentiā dei summi, quasi non oīa cerneret, oīa prospectaret flagitia, nihilq; esset quod illum latere, aut præterire posset; ita intemperatiæ suæ probris miscere uniuers

Balsama q̄i
mō gignanturAsphaltitis
qualitas.Mirāda h̄c
narrat̄ de la
cu asphaltiteBitum̄is glo
bæ in aquis
natantes.Sodomorū
species

Quæque urbes
ex diuina ul-
tione incensa.

uniuersa, ac polluere cœpere, quibus diuinam traxere offensam, & pro sceles: pretio, de coelo descendit ignis qui regionem illam exureret. Quinque itaque urbes incensæ, quarum umbra quædam & species in fauillis uideat. Arsere terræ, ardent aquæ, in quibus cœlestis ignis reliquæ recognoscuntur, atque adhuc manent. Spectes illic ad speciem posita uiridantia, formatos uuaque racemos, ut edendi generent spectantibus cupiditatem. Si carpas, fatiscunt ac resoluunt in cinerem, fumique excitant, quasi adhuc ardeant. Hæc propter supplicia impiorum de Sodomitano territorio cõperta, silentio obducere non oportuit. His enim decursis, remunerationem piis fore dubitari non potest.

Caput .XIX.

Vespasianus itaque proxima quaque Hierosolymitanæ urbis castella, uel urbium munimenta, distributo exercitus Romani uel sociorum subsidio replebat, ut aduersa sibi omnia cognoscerent, quæ ante conspiratura secum ad bellum contra Romanos gerendum arbitrabantur. Nihilominus Lucio Annio Geresam destinato, infidiis urbem cepit: mille etiam iuuenes interfecit, quibus præuētis exempta est fuga. Captiui abducti plurimi, atque uniuersa eorum patrimonia à militibus inuasa. Præcepto ducis possessiones quæ repertæ fuerant, exurebant, rapinæ exercebant licentia. Vastabant Romani montana atque campestria, quibus Hierosolymitana ciuitas circumfusa bello undique ardebat. Nec feriatæ erant Hierosolymitani à suorum sensu periculorum, quibus omnes interclusi erant exitus, ne quis fuga periculo eximeret. Intus malum intestinum, foris clausa omnia, neque manendi uoluntas, neque fugiendi erat copia, Et si qui à Romanis ueniam transfugio sperauerant, à suis egredi prohibebant.

Caput .XX.

Nero cæsus.
83. imperij sui
anno.

Regressus erat Vespasianus in urbem Cæsaream, ut inde collectis omnibus uiribus adoriretur Hierosolymitanæ urbis obsidionem. Nuntiusque aduenit cæsum Neronem tertio decimo exacto imperio sui anno, cum iam de anno sequenti octauum diem degeret. Dignus ea pœna, qui non solum fidem sacrilegio: pietatem, paricidio: pudicitiam incesto uiolauerat, sed ipsam quoque potestatem Romani imperii, cuius uel officia, uel negocia improbissimis libertorum commiserat. Cum enim ipse nulli fidem seruaret, omnes suspectos habebat: Et ideo nequissimos se Nymphidius & Gemellino præcipue credendum putauit, quos uilis conditio obnoxios fecerat. Sed & ipsi exemplum crudelitatis eius aliquando exhorruere. Et quia charissimos sibi quosque interemerat, cauendum in se rati, præuenire uoluerunt quod metuebant. Itaque facta cum cæteris conspiratione, paricidam deserunt. Cui enim parciturus aestimabatur, qui matri non pepercisset? Desertus ergo ab omnibus suis, fugit ex urbe cum quatuor libertis suis. Et cum se urgeri imminentibus coniuratis, atque agmine aduerso uideret, in suburbanum rus clanculo concessit: discissus & dilaceratus sentibus, dum formidat à quoquam uideri ne proderet: deinde cum se circumseptum intelligeret, ne graues pœnæ exigerentur, maganum quoddam sibi de ligno parauit, & manibus composuit suis, quo se necaret. Et ad libertos conuersus, qualis, inquit, artifex moritur? Itaque acerbissimus paricida dignum meritis suis uitæ exitum tulit, ut qui matrem ac suos occiderat, nec sibi parceret. Vere bonus necis suæ artifex, qui commentus est ut sic periret, ne uel mors suo scelere uacaret.

Nero matri
non pepercit.

Magano per-
it Nero

Caput .XXI.

Galba Ro-
mano præ-
est imperio.

Fama itaque interfecti Neronis præuenerat more ingenii humani: cui satis est, ubi cupita acceperit, cætera non requirere, sed statim dissipare, atque inexploratum in uulgus mittere quod delectauerit. Nec multo post tamen Galbam Romano imperio præesse innotuit. Unde sniam noui principis de bello Iudæorum sciscitari, Vespasiano cõsiliu fuit, misitque Titu filiu, & regem Agrippam. Titus de Achaia reuertit, cõperit quoque etiam Galba septimo mense ac die assumptæ potestatis exutus insignibus, pœnas luisset in medio urbis sinu, id est, Romano foro: & Otho potiret rebus secundis, ac successu imperiali, Agrippa Romam cõtendit, ut apud nouu principem locaret gratiam: Tito pluris uisa est paternæ pietatis reuerentia, quam principalis potestatis, quam incõsulto patre si præderet, ne ipsi quidem principi placitum putaret, Certe exercitus docuit, opportune cum redisse ad patrem

Otho rebus
potitur.

patrem, rebus no-
tis imperij Rom-
anæ quæ in la-
da

Sed Iudæa
Nam c
rior quide
dum nefas. Et lo
nienus robu
tae commenta
At ille cui null
ipsis quoque in
infu dit societ
tere non præ
ullo excurfu,
diu nequiu
premia, perdi
am, expugnare
receptaculum
matorum stip
processus, & a
pentinusq; exc
filiis patuit, se
pere bello fug

I Dumæis
tur. Ruf
rit sponte
bus unus ex p
monem clanc
meos circum
eum fidissim
promissisq; in
cobus, iactat
uidisse ualid
rabilem: Inse
numeros ipsi
& ordines se
lere sibi Idum
congressu sup
mosq; inclinat
securus futura
is, & quasi ad p
in manus uenit
acies uniuerfas,
eius tantæ genti
lebre populis,
ripuit fructus t
sed etiam oim
ma habet. post
dixerunt, post
pulschrum hab
uitate studio,

patrem, rebus nouis & incertis quò uergerent. Denique etiam Vespasianus anxius de totius imperii Romani ac patriæ statu, bellum suspendit, atque imperium tenuit suum, post habitis quæ in Iudæa gerebantur, præ totius summæ cura & pia erga patriam sollicitudine.

Caput . XXII.

Sed Iudæa non feriabat, quæ grauius bellum inter suos quam aduersum externos gerebat. Nam cum Iohannis factio esset intolerabilis, insurrexit præterea Simon, inferior quidem morum improbitate, sed forma corporis magis fretus ad omne audendum nefas. Et latrocinii assuefactus, ad usum & tentamentum flagitiorum. Ciuis erat Gerasenus robustus iuuenis, quem princeps sacerdotum Ananus perculerat propter nequitiam commenta, pulsumque eo quem inhabitabat loco, in alias regiones concedere coegit. At ille cui nullus inter quietos & modestos locus, contulit sese ad consortia latronum, ipsis quoque in principio suspectus, ne eos factione circumueniret, facile postea morum se infudit societate. Populabat cum his ea quæ eunt finitima munitioibus, quæ illi ulteriora petere non præsumebant, sed quasi in foueis latitantes insidiabantur prætermeantibus sine ullo excursu, quasi domestico latrocinio contenti. Id Simon animi immodicus tolerare diu exequiuit, breuique multorum quaesiuit manum, pollicens seruis libertatem, liberis præmia, perditis remunerationem. Ita confluentibus plurimis ad deprædandi licentiam, expugnare munitiones, occupare urbium populos ausus, terribilis omnibus erat, receptaculum sibi in uico, cui nomen Aiæ muris, parauit. Iamque uiginti milibus armatorum stipatus incedebat, cum subito metuentes Hierosolymitani quotidianos eius processus, & aduersum se futuros rati si diutius adoleuissent, succidendos putarunt, repente quoque excursu armati Simonem adoriuntur. Nec ille incautus atque imperatus insidiis patuit, sed excepit aduenientes, & plerisque fudit, alios coegit in urbem sese recipere bello fugatos.

Caput . XXIII.

Idumæis quoque congressus æqualis recessit, & quasi uictus, quia non uicerat angebatur. Rursus cum congregandum foret commodius arbitratus dolo experiri, reperit spontaneum fraudis ministrum. Namque intellectum est, quid iste affectaret, Iacobus unus ex principibus Idumæorum, uaser & callidus ad huiusmodi negocia uenit ad Simonem clanculo, & obtulit patriæ suæ prodicionem, ut fidem daret, quod uniuersos Idumæos circumueniret, postulataque mercede futuræ societatis: quo potissimus & apud eum fidissimus foret, pollicetur uniuersorum prodicionem conuiuio fœderata gratia, promissisque ingentibus Simonis firmata inter utrumque est pactio. Vbi ad suos reuertit Iacobus, iactare primo paucioribus coepit, exploratum processisse uires aduersariorum, uidisse ualidam manum, expertos belli uiros, multitudinem maximam, & bello insuperabilem: inferre paulatim sermonem istiusmodi principibus. Postremo infundere per numeros ipsum Simonem admodum strenuum, qui regio more exercitum instituisset, & ordines seruaret, numeros distributos haberet, ductores idoneos præfecisset, consilere sibi Idumæos, oportere, ut talis uiræ amicis potius quam hostem experiretur. Certe si in congressu superiore uiderent, cederent sine periculo, cauerent prælium. Vbi plurimorum inclinata in sententiam suam studia cognouit, edocto Simone ut in aciem prodiret, secutus futuræ dispersionis Idumæorum: ille non distulit, hic uelut antesignanus cum suis, & quasi ad præliandum promptior: ubi ferentariis tentatum prælium uidit, priusquam in manus ueniret conuerso equo fugæ dedit se: idem sui fecere. Ita conuertit, dispersitque acies uniuersas, & uictoriam Simoni sine certamine belli tradidit. Simon uero potius tantæ gentis triumpho, insolentior in ceteros factus, Chebron uetustam urbem celeberrimam populis, opum diuitem, ante expectatum cepit, multamque in ea prædam reperit, diripuit fructus huberrimos. Ferè enim antiquissima non solum Palestinæ urbis ciuitas, sed etiam omnium quæ sunt in Aegypto à uetustis condita: ut etiam Mèphim quæ antiquissima habet, posteriorem plerique existiment. Fuere etiam qui habitasse in ea patrem Abraham dixerunt, postea quam de Mesopotamia Syriam profectus Aegyptum petiit, filiosque eius illic se pulchrum habere pulcherrimo extructum marmore, & opere elegantissimo, septimo à ciuitate stadio, Terebinthus illic magna arbor à constitutione mundi fuisse asseuerat.

Nunc

Simon

Gerasenus ciuis.

Iosephus lib. 5. belli Iudaici ca. 7. hæc historia ad longum persequitur ubi uicium, quæ hic Egæstus Aiæ muris, ille Aim appellat.

Iacobus unus ex principibus Idumæorum uaser & callidus.

Chebron urbs uetusta & celebris.

Memphis.

Terebinthus a constitutione mundi

Nunc tñ utrū adhuc maneat incertum nobis est, inde p̄grediens uastabat territoria, ex pugnabat urbes, congregabat populos. XL. milibus armatorū stipatus, exinanibat oīa, quocunq; uel quasi amicus & socius accesserat. Quis enim locus tantorū suppeteret alimētis? Solo pedū uestigio in modum pauimenti p̄terebant uniuersa, in quibus tantus constiterat numerus p̄liatorū. Nec solum quicunq; erat fructus auferebat, quasi quibusdam exesus locustis, sed etiam in postea protrita humus fructus negabat. Terrebat Iohannem quod Simonis augebat potentia, & totius factionis socii quatiēbant. Volebant perditum, sed bello non audebant laceffere. Itē insidias parant, & obsidentes intrinsecus, uxorem eius cū omni comitatu muliebri, & paucis uiroꝝ p̄secutoribus rapiunt: iactabant se quasi omnē confecissent uictoriam, ac uelut ip̄m Simonem captū tenerent, supplicatūq; sibi arbitrabant. At ille durus, immitis qui nullius affectu commoueret, nihil sanctum charūmue haberet, inſammā quasi accepta iniuria potius q̄ erepta gratia, multoq; ſauior grauiorq; grauib; excruciat, quos reperiebat, tormentis. Plerisq; manus incidebat, quos ad hostem truncato corpore remittebat, ut eius annuntiarent crudelitatem, insinuarent minari quod muros subuerteret, urbem excideret, nisi sibi ocyus uxor propria restitueretur. Similiter manus & uiscera truncaturum omnibus, qui intra urbem degerent, nisi mature consulissent. Ita perterriti facti, uxorem eius ad eum dirigunt: quo mitigatus furor eius, aliquantam requiescendī copiam clausis dedit, ut non urgeret obsidionem ciuilem.

Caput .XXIII.

Nec solum Galba interfecto, sed etiam Othone extincto Vitellii ducibus congregantibus, quem Gallicanus exercitus creauerat imperatorē. Et primo quidem certamine superior Otho uisus est: repetito post diem p̄lio, cum comperisset Otho Valenti & Cecinnæ Vitellii comitibus uictoriam cessisse, plurimos quoq; suos interfectos, Brixia positus, uoluntaria nece eripuit se ludibrio, duobus diebus & tribus tñ mensibus repositus. Victor itaq; Vitellius, cum eo qui utrinq; superfuerat exercitu Romam contendit.

Caput .XXV.

Vespasianus tunc tēporis profectus ex urbe Casarea uastabat Iudæam, montana omnia finitima et munitiones debellabat. Interficiēbat resistentes, p̄cantibus impertiebat ueniam salutis. Fugabat aduersarios, constituēbat suos: Cerealis quoq; dux Romani exercitus cū equitatu percurrēbat oīa, extinguebat alios, alios subiciebat. Captiuorū cogebat agmina, omnia circa Hierosolymam exurebant, ne ullum Iudæis esset perfugium. Sic interclusi añ obsidionem uniuersi Iudæis exitus. At illi non solum non consulebant sibi, sed etiam domestico inter se decernebant certamine: Iohānes interior tyrannus, Simon extramuranus hostis: qui recepta uxore, paulisper excurrēns Idumæam depopulatus, ualidior redit, & Hierosolymitanæ muros urbis armis circūsonabat. Iohānes intus positus, suos ad bellum uitiiis exercebat data criminum autoritate. Feruebant studia rapinæ, proborū cupiditates, luxuriæ effusioes, unguentorū odores, calamistris crispabant capillos, stibio oculos depingebant, muliebrem amictum induēbant. Nec solum ornatus ſœminarū, sed etiam muliebris mollitia affectabat, & illicitarū libidinum passionē, uiri muliebria exercere, effeminare uocem, & fluxu corporis sexū dissoluere, pascere comam, uultum dealbare, pumicare genas, uellicare barbulam, & in hac dissolutione ſauitiam crudelitatis exercere intolerabilem. Deniq; fracto gressu incedebant, & subito momentanei bellatores reconditos sub conchylatis chlamydis gladios occultantes, cum repente nudassent quæcunq; repererant diloricabant. Qui Simonem euaserat, à Iohanne interficiebat. Si se intra urbem recepisset, qui Iohannem fugerat, captus à Simone añ muros immolabat. Erat dissensio grauis. Idumæi quærebant tyrannidem Iohannis extinguerē: inuidebant eius potentia, & oderant eius crudelitatem. Congrediunt aduersum satellites tyrannidis, auertunt eos, insectant eos usq; ad aulam regiam, quam condiderat genere proxima regis Adiabeni, irruunt exclusis propugnatoribus, templumq; occupant, diripientes spolia tyrannidis, qm̄ illic Iohannes opum suarū condiderat receptaculum, Grauis incefferat metus, ne per noctē Idumæi de templo urbem in-

Vespasianus
deuastat Iudæam

Cerealis dux
Roma exercitus,

Vitijs exercitū
enormibus.

Item introgressi
de conuictis
hinc inde de
minam inue
ingressam obs
ambus, ut se i
ut pernicioso
gressus, ac que
sam quos eis
Iohannes tra
amplius sui
S Vb e
ba, &
quasi
tum usurpa
cula, nomi
ratorem; & i
ulmodi exer
sulo senatu
sequerentur
triumphis qu
uiles, sed ue
& remouēda
nibus imper
properandi
rit, triumph
horibus eiu
rorum) nō
nolētorum
petat. Quis
torē? Quæ u
peratoris, &
Quis nō sus
cui tor milit
pectamus?
mus q; in iu
ciamus hanc
habetur Vie
profecto est,
tratur, tyran
incipiamus re
uociferantes,
hum. Ille autē
ciuile bellum:
armati circūst
ue periculum
ambire alii sole
festinavit in A
nia ministrare
diutius bellur
re properauit
re, q; in alienor
pessimum de

hem introgressi, ferro plebem interimerent, incendio urbem delerent, Quo metu territi, de consilii sententia dum unum tyrannum ferre nequeunt, alterum introduxere. Et Iohannes fraude irrepserat in tyrannidem. Hic Simon rogatus quasi remedium salutis daret, dominatum inuexit ciuibus, urbi tyrannum. Missus est Matthias princeps sacerdotum, ut eius ingressum obsecraret. At ille superbe satis dominari abnuuit, & quasi grauare concessit ambitus, ut se in urbem cum omni sua uirtute infunderet. Aperuere portas manibus suis, ut perniciosiorem introducerent, cum infirmiorum execrarentur. Itaque Simon ex sententia ingressus, æque se hostem exhibebat uniuersis: ut & illos qui uocauerant, & illos aduersum quos eius auxilium postulatum fuerat, communi omnes odio persequeretur. Urgebat Iohannes fraudibus suis, fluctuabat ciuitas. Certamen erat inter Iohannem & Simonem, quis amplius suis noceret.

Caput XXVI.

Sub ea tempestate conualuit rumor ciuilium belloꝝ in exercitu Romano, de Galba, & Othonis nece manifestatus, & imperio Vitellii, qui nequior superioribus quasi rex resedisset. Cõferre secum ueteris militiæ uiri cœpere, & indigne ferre, tantum usurpare prætorianas Romæ legiones, ut cum iam bellorum defueuissent experiri pericula, nomina ignorarent gentium, quæ bellum mouerent: Ipsa tamē statuerent bellis imperatorem: & in sua manu rerum Romanarum legendum arbitrum constituerunt: Deinde huiusmodi exemplo in Gallia positos milites aspirauisse, ut Vitellio imperium daret, incõsulto senatu & populo Romano, se iterea quasi mercenarios haberi, qui aliena arbirria sequerentur: primos ad periculum, ad honorem ultimos, tanto tempore bellum gerere, triumphis quotidie crescentibus, & ab inferioribus dominos accipere, & ne eos quidem utiles, sed uel ignauissimos quosque, uel uentri deditos & turpitudini: pergendum obuiam & remouendam iniuriam. Esse sibi uirum strenuum Vespasianum, quæ legi decuerit ab omnibus imperatorem, cui maturum ad cõsulendum, ualidiorum iunioribus ad præliandum, properandum maturius ne prius ab aliis eligeretur: & his cum quibus in militia cõsueuerit, triumphando esset despectui. Quando opportunius tempus, quo digna merces laboribus eius repederet? Vitellianam uoraginem priuatorum dedecus (non dicam imperatorum) non diutius hoc toleraturum senatum, non populum Romanum, ut opprobrium uolentorum diutius in culmine maneat imperii, cuius res Romana ad sumptum non superpetat. Quis enim ferat tyrannum regnare, cum habeat in exercitu dignum Romanorum imperii gubernatorem? Quæ uero gentes luxui se subiiciant, & uitium dedant, cum belli incertum sit ignauia imperatoris, & contra firmitudo pacis, in hoste uirtus, sobrietas in reipublicæ moderatore? Quis non suspiciat in Vespasiano adhuc priuato, regni decus, & Romanorum imperii autoritatem, cui tot militares numeri præsto sunt, & omnes Romani exercitus, ualidior manus? Quid expectamus? An ut nostris fultus uirtutibus aliis debeat quod imperator est, & nos aliis cedamus quod in iure nostræ potestatis est? Certe si honorare nolumus, non derogemus. Nec faciamus hanc iniuriam, ut nostro iudicio repudietur quasi indignus imperio, quo dignus habetur Vitellius. Postremo cum in Italia sint frater eius & filius Domitianus, uerendum profecto est, ne quis suis ornamento esse iam dudum debuit & sit periculo: aut si illi, ut arbitramur, tyrannum urgere cœperint, huic fraudi sit, quod & frater & filius rebellauerint, & incipiamus reum spectare, quæ uidere noluimus imperatorem. His secum milites uociferantes, adoriuntur Vespasianum, rogant ut Romani imperii suscipiat gubernaculum. Ille autem abnuere ac se indignum dicere, esse iam constitutum imperatorem, refugiendum ciuile bellum: Illi instare promptis, ille resistere perseverantius. Postremo reluctanter armati circumstant gladiis mortem minantes, qui aduerterent sibi crimen manere, & graue periculum si fugisset: ita cessit potius imprimetibus, quam recepit uoluntarius, quod ambire alii solent. Urgebant milites, suadebant duces: curam prius quam honorem induit, festinauit in Aegyptum, sciebat enim maxime uires illic esse Romanæ reipublicæ, unde alimenta ministraretur, subsidium sibi querendum, si uinceret: aut refragium Vitellio, si trahendum diutius bellum putaret. Esse etiam illic duos ordines militarium uirorum, quos sibi adiungere properauit, ut urbs maxima, & plurimum naturæ munimentis circumdata, in suo potius iure, quam in alieno maneret, ad utrumque belli euentum satis utilis. Ideoque de locorum situ, ac potissimum de ipsa urbe metropolitana, uel pacis dicendum rati.

Matthias princeps sacerdotum.

Ignauia imperatoris est incertum belli.

Vespasianus inuitus suscipit gubernaculum quod ambire solet alij

De situ Ale-
xandriae,

Vrbem Alexandriam cōdidit Alexander, cui ob uirtutē inditū magni ducis cognomētum. Ea inter Aegyptum & mare quasi claustrum interiacet, ciuitas importuosa ut ferē plerūq; Aegypti, & ab externo difficilis accessu: cū sit in remotioribus Asiae partibus iacens. In Europa qua ipsa Aegypti aridis Lybiae cōterminat: meridiana autē eius superiora, quae determinat ab Aethiopibus Sienen, & in nauigabiles Nili fluminis cataractas. Ab oriente refundit mare rubrū, Clitro tenus, qui locus extremis ultimis terris, peruiū ad Iudaeos aperit iter nauigaturis. Septa igitur ex una parte feruentibus incēdiis solis, Indico inde atq; hinc Aegyptio mari, uno tantū muro septentrionali innitit terrae, qd ducit in Syriam. Caetera iterclusa undiq; & naturae subsidio uallata: diuidū tamē septentrionalis plagae eidem munimētum, & gemino quodā limite patens, quo uel peregrinae ad eā per maria Aegyptū deuehuntur copiae, uel liberior ad terras usus diffundit. Terra iacet in infinitum modum. Nā inter Sienē & Pelusium lōgitudō uniuersa stadiorū duū milium, si fides assertis adest, & ab Plinthine, usq; Pelusium stadiorū itē trium milium sexcentorū: inaslueta imbribus regio, nec tamen pluuiarum indiga, cui Nili irrigua, spontaneos imbres ministrant. Vtrinque ei Nilus est, caeli hubertas, terrae fecunditas, arua temperat, solū opimat, nautis & agricolis iuxta usui: hi nauigant, illi serunt, isti circūuehuntur per sua rura nauigiis, illi excolunt sine aratro serētes. Viantes sine carpento, distinctam cernas fluētis, & quasi quibusdā excelsam moenibus, nauigiorum totis domicilia, terris uagantur quae Nilo circumfluūt. Est em̄ nauigabilis usq; ad urbem (ut appellant) Elephatinoe: ulterius nauem procedere cataractae, quas diximus, nō sinūt: nō defectu gurgitis sed totius fluminis praecipitiis, & ob quandam aquarum ruinam. Portus urbis, ut pleriq; maritimorum locorū aditus, difficilis accessu, & longe difficilior caeteris, quasi ad formam corporis humani, in capite ipso & in statione capaciore, in faucibus angustior: qua meatum maris & nauium suscipit, quibus quaedam spirandi subsidia portui subministrantur: ubi quis angustias atq; ora portus euaserit, tanq̄ reliqua corporis forma: ita diffusio maris longe lateq; distenditur. In dextra uero portus, insula est breuis, & in ea turris maxima, quam Pharus in cōmune Graeci ac Latini, ex ipsius rei usu appellauerūt, eo quod longe uideatur a nauigantibus, ut ad priusquam portū appropinquent, nocturno maxime tempore, terram finitimam sibi esse flammaram incendio cognoscant: ne decepti tenebris, in scopulos incidant, aut uestibuli limitem non queant cōprehendere. Sūt itaq; illic ministri, per quos subiectis facibus, caeterisq; lignorum struibus, adoletur ignis quasi terrae praenūtius, & index faucium portuēsum, demonstrans ingrediendi angustias, undarum sinus, uestibuli anfractus, ne praestringatur tenuis carina caute, & in ipso ingressu offendat inter operos fluctibus scopulos. Itaq; directum cursum paulatim inflecti oportet, ne cecis illis faxis ibi incurrat nauis periculū, ubi speratur effugium periculorum: Angustior em̄ aditus in portū, quia à dextra parte latere arcatur, à leua rupibus quibus obstructum est sinistrū latus portus. Circa insulam quoq; instructae ingentis magnitudinis moles deiciuntur, ne assiduo assurgentis impetu maris insula, cedant fundamenta insulae, atque uī nimia soluantur. Vnde fit ut illudentibus sese in partem insulae fluctibus, & recurrentibus in aduersum inter scrupeas rupes, molesq; constructas, canalis ille medius semper sit inquietus, atq; exasperato transitu periculosus fiat nauigiis ingressus, amplitudo portus stadiorum. XXX. statio tuta, placiditas maxima quauis tempestate: quia memorati oris angustias, atq; obiectu insulae repellit à se undas maris, & fit intus tutissimus portus, compensatione quadam ingressus periculosi: quia per eandem portuēsum oris angustias, totius portus defenditur sinus, & summo uentis à tempestatibus, placidatur à frigidibus, per quos ingressus exasperantur: Nec immerito uel tutamē, uel magnitudo portus huiusmodi est, cū in eum, quae ad usum totius orbis proficiant, cōuectari necessarium sit. Nam & populū innumerabiles eorū dē locorū, ad usum sui expetūt totius orbis cōmercia, & frugum regio ferax, caeterorūq; terrae munerū uel negociorū abundas, totum frumento alit atq; instruit necessariis mercibus orbem terrarum.

Aegyptus
inaslueta im-
bribus regioPortus deserti
ptio.Pharus tur-
ris maxima.

C
qui
Aegy
tam sibi con
rer uiribus. C
inimauit, id
sanum Caes
bus. Illic etiā
gerentur pe
isset ligatus
quoq; ueni
arbitrio ian

V
c
ftris, ut pra
formidine, p
ctum tercio
relliani sele
geri exitim
citatus nun
summam al
ille circa ur
praualida
ribus equi
onibus, sua
deraret, sati
nis partibus
adoreis, ma
& inter cō
stis aduenit
imperator
belli faman
negocium
ciue potius
re, quāto m
si manet ad
em uiciter
leri uicisse, u
expergefact
ingrata sunt
demnata pro
sultandū cer
consules ubi
nia, patuisse
baram, quāde
esse quid sit
periculis, &
lent uincere.
quid uicerit bel

Compositis itaq; erga se rebus in Alexandria Vespasianus, & studiis omnium qui rem militarem gerebant, circa suum imperium conspirantibus, securus absentia, reditum in Syriam maturat: conuento mandatis tamen Tiberio Alexandro, qui tunc Aegypto praesidebat, ut eius exercitus, qui tum in superioribus partibus erat, gratiam sibi consociaret, ipse quoque necessitatem imperii Romani, quibus posset adiuuaret uiribus. Quae sibi imposita foret, Tiberius per epistolam puincialibus & militibus insinuauit, idque ab omnibus cum laetitia susceptum, fides promissa, effusus fauor. Vespasianum Caesar suscipit: Inde Beritos, legationibus urbium cum summo gaudio confluentibus. Illic etiam Iosephus solui praecipit uinculis iussu imperatoris, adiuuit Titus ut frangerentur potius, quam soluerentur catenae. Quod si frangerentur, ita esset quasi non fuisset ligatus. Placuit patri securim deferri, iussit frangi catenas, ut aduerteret Iudaei sibi quoque ueniam non negadam, si conuerteretur & pacem rogarerent: simul quia non alieno eius arbitrio iam reseruabat, cum ad se rerum omnium delata arbitria forent.

Tiberius
Alexander
praesides Aegypti.

Iosephus uinculis soluitur
fractis potius quam solutis catenis.

Caput .XXIX.

Ventum Antiochiam: ibi tractatu habito, unde oporteret ad Italiam transmittere: quia tuta in Aegypto, uel Alexandria omnia considerauerat. Consultum celeritati. Dimittit itaque Mutianum cum parte multa equitum, & exercitus pedestris, ut praeuiret in Italiam aduentum imperatoris. Is prolixae nauigationis reuocatus formidine, per Cappadociam & Phrygiam iter direxit. Antonium quoque praecipit praefectum tertio ordini militari, qui erat in Mysia, in imparata se Italia effundere, priusquam Vitelliani sese mouerent. Nam Vitellius quasi crapulatus, & somno demersus conuiuio regeri existimans non imperii, in tantis positus negociis dormiebat. Denique uix tandem excitatus nuntio aduenientis Antonii, dirigit Cecinnum cum exercitus parte, & periculi sui summam alieno arbitrio committit, fretus Cecinna uiribus, quod Othonis manum fuderat: ille circa urbem Cremonensem Antonio occurrit aduenienti, explorat omnia, cognoscit praeualidam manum esse diuerso affore, strenuam bellis, exercitatum triumphis: se contra nec uiribus aequis, nec numero pares posse decernere aduersum ualidiores: conuocatis centurionibus, suadet bello desistere: quod essent numero inferiores, & gloria imperatoris praeponderaret, satis in bello ualere famam ducis rem summam gerentis: Vespasianum in Gallicanis partibus, & Britanniarum uictoriis emicuisse: Vespasianum orientalibus succinctum aduersis, magno uti sui nominis praepudicio, Vitellium autem nihil aliud nisi uino solutum, & inter conuiuia pridianas semper ructantem epulas, nihil aliud expectare, nisi ut cum hostis adueniret, ebrius periret sine sensu doloris. Ex illo augeri militum animos tanti gloriae imperatoris, ex isto deiici per opprobria eius & turpitudines: consulendum ne prioris belli famam omitteret, licet uicerint Othonem Vitellio parem, aduersus eum nunc esse negocium, qui totum orbem triumphis suis cinxerit: praepuendam gratia necessitate, ut ciuem potius Vespasianum eligant, quam hostem experiantur. Miserum esse bello ciuili uincere, quanto miserius uinci, ut uidearis hostis tuorum? Victori patria manet, uicto perit: aut si manet ad sceleris iudicia manebit, ut uideamur ciuibus intulisse bellum pro tyranno. Qui enim uicitur non iam ciuis, sed tyrannus est. Quid censerimus noxias manus? Semel satis sit sceleris uicisse, ut pudeat cui uicerimus. Putauimus uel imperium sobrius fore, uel regum molibus expergefatum, somno perpetuo renuntiare. Quid expectamus diutius? Pericula nostra ingrata sunt omnibus commilitonibus, omnibus populis iudicia nostra reprehensa, & condemnata propter electi flagitia. Qualis sit considerate, qui etiam uictor repudiatus est. Consulandum certe prius de belli euentu, & sic praeliandum: Si pericula praeuenerint, frustra consules: ubi consilium placuerit, recte incipies, quod solliciti ducis esset: explorata sibi omnia, patuisse Vespasianum exercitum esse ualidiorum, fidem suam pro Vitellio iam dudum probatam, quando praesumpsit de belli euentu, uictoriam sequuta quando diffidit: in promptu esse quid sit futurum. Neque uero mortem suam sibi esse formidini, sed exercitus Romani periculum: & quod plus dolet, uiris partem iam dispendium laudis, ut uideatur uicti, qui solent uincere. Sibi certe cauendum ne iudicet, & illud non fortitudinis, sed euentus fuisse quod uicerit bello superiore, & istud ignauia quod uictus postea sit.

Miserum est
bello uincere.

Caput .XXX.,

His atq; huiusmodi sermonibus adduxit in sententiam suam milites, ut secum ad Antonium pergerent uoluntarii, atq; ei se traderent: sed ut se habet vulgi maxime militaris mobilitas, compuncti sunt pleriq; per noctem in cubilibus suis, deserti ut Vitellii poenitentia, ne si superior fieret, nullus sibi ueniae locus superesset, qui imperatorem proprium dereliquissent. Et surgentes primo cum obuiis quibusq; dein de cum omnibus conferre coeperunt, quomodo erratum emendarent. Euaginatiscq; gladiis insiluerunt super Cecinnam, uolentes ultum ire iniuriam suae prolationis. Sed interuenientibus centurionibus & chiliarchis, a nece quidem eius temperandum rati, uinctum tamen Vitellio dirigere parabant. Quo cognito, Antonius mouit eos quos secum deduxerat, & armis super defectores irruit. At illi uiso agmine partis aduersae, paraerunt se ad praelium, sed paulisper ausi resistere: ubi se conuertente, ut Cremonam confugerent, cum equitibus Antonius occurrit, atq; omnes praue nit aditus: ne confugientes reciperent, clausosq; ante urbem interfecit. Caesa illic multitudo maxima, reliquos in ipsam urbem persecutus peremit. Direpta omnia, plurimi negociatores ex aliis locis aduenientes, plurimi incolae praedae causa necati dum sua uendicant. Extincta triginta milia, & ducenti uiri qui aderant de exercitu Vitellii. Primusq; (id enim Antonio cognomen tum erat) quatuor milia quingentos de Mysiacis militibus amisit: quoniam desperatione salutis ulcisci se uolentes Vitelliani, ubi circumuentos se uidere, haud incruentam & ipsis Antonianis uictoriam cessere. Solutus uinculis Cecinna, dirigis ad Vespasianum ab Antonio, ibiq; non solum salutis securitate, sed etiam primiorum solutione consolatus est maculam proditoris.

Caput .XXXI.

Cuius uictoriae nuntio, Sabinus, uolens & ipse commendationem sibi apud imperatorem parare, si praue nit aduenientem Antonium Vitellii, uel exitio, uel expulsionem, aut si resisteret Vitellius, superueniretq; Antonius, qui iam iamq; affuturus audiebat, congregat sibi militarem manum, ex his ordinibus qui Romae positi curabant munia uigiliae, occupat nocte & Capitolium: plurimi ad eum nobilium per diem confluxerunt, inter quos etiam Domitianus Vespasiani Germano editus, qui metuens ne in se, quasi in Vespasiani nepotem, Vitelliana ultio deriuaret, inter duos positus Vitellios, propiorem adorit, minus sollicitus de remotiore (Plus enim propiora terrent pericula) Indignatusq; immittit Germanos in Capitolium, qui praeferos immanitate gentis, simul numero ualidiores, circumuenerunt rebellatricem Sabini cateruam: interfecti prope omnes, Domitianus tamen cum plerisque nobilium, dum Germani ad superiora Capitolii nituntur, & a Sabino eiusq; sociis loci pelluntur, suffragio fugiendi locum reperit, aut forte, quia & ipse malo publico reseruabat tyrannus futurus, Sabinum Vitellius excruciatum necat, diripiunt omnia munera oblata Capitolio, templumq; incendit.

Caput .XXXII.

Post diem Antonius adest, & diuerso occurrit, trino circa urbis moenia congressu habito, fusi caesiq; omnes Vitelliani: interea Vitellius epulabatur, ne amitteret moriturus prandium, & redundantioribus (ut in extremis solet) mensae sibi ultimae dapibus referebat. Obruebat se uini poculis frequentioribus, ut sensum amitteret futuri uel opprobrii, uel periculi: rapit & conuiuio, trahit per multitudinem, insulsa, morituro inferunt iniuriam, quas ebrius non sentiebat. In media perimissa urbe, uina simul & sanguinem fundens & eructans crapulam, qui si diutius uixisset, luxuriae sumptibus, & pretio mensae Romani imperii opes abligurisset. Denique octo mensibus & quinque diebus imperitauit. Et iam Roma edacitate eius defecerat. Numerata sunt alia caesorum supra quinquaginta milia.

Caput .XXXIII.

Sequenti autem die Mutianus & Antonius cum exercitu pariter ingressi, uix finem necandi furentibus militibus imposuere, eo quod praesumptores constituendi imperii Vitellianos persequebantur, & explorabant priuatoque domos, tanta perciti indignatione, ut cum de populo aliquos metu latentes inuestigassent, prius quasi Vitellianos ferirent, quam cognitio ueritatem manifestaret, ut saepius uincientium furor interrogacionem praue nit. Et quia absens erat Vespasianus, quasi ad interregni uicem Domiti

Domitianus

Sabinus necatur.

Domitianum
dis. Non dicitur
huc uenisse, &
interitum uer
manu compe
nouerit: nec
opere ac luco
Vespasianus
ita manu di
uiginti qua
que ad urbem
cuius manu
luffi transa
cine mafe
tuerent du
sine grata r
gypto con
in Acaloni
ubi ne cesse
hybernus ag

EGE
V

uabatur ta
populus in
tur. Trino
ciae, mome
guis, fce dab
alii: alii miss
superior Sin
inter utrunq
alteri: instru
bat: ita tame
rent: atq; in
per uniuers
candi mini
terioribus e
ictus habeb
salutis, quon

Domitianum publicis Mutianus præfecit negociis, ne quid eius deesset rebus secundis. Nondum tamen Domitiano se penitus infuderat libido flagitiorum, rudis erat adhuc uitis, & tyro criminibus ut potentatibus. Vespasianus hyeme retentus, atque intercluso uentis mari, cum filio Alexandriam rediit: illic uictoriae nuntio plebisque Romanae comperto in se fauore, profectionem maturandam constituit, ne quid absente se noueret: nec tamen incuratum Iudææ bellum reliquit, quod filio, quasi consorti suorum operum ac successori, committendum putauit: ut neque Romanis ipse deesset, neque Iudæis Vespasianus, quem filius representaret. Executor igitur paterni electus triumphi, cum electa manu dirigit. Titus pedes egreditur. Nicopolim petit: Abest ea ciuitas ab Alexandria uigintiquatuor stadiis: inde militibus classi nauium maioribus impositis, Nilo decurrit usque ad urbem Thoni. Vnde progressus habitauit in ciuitate, cui nomen Thamna. Secunda mansio uiatibus ciuitas Heraclea, tertia Pelusium, duobus diebus statiuorum gratia Pelusii transactis, per desertum agens iter, peruenit usque ad Casii Iouis templum: successit ei Ostracine mansio, aqua locus indigens, tamen diligentia incolæ sibi subsidium, comparauerant, ut institerent ductus aquarum: Exceperunt etiam Rhinocoluri exercitum progredientem, non sine grata refectioe. Occurrit urbs Raphæa, quæ ciuitas Syriæ principium est, ex Aegypto comitantibus. Ventum est Gazam, ea erat quinta ciuitas aduenientibus. Inde in Ascalonem, deinde Iamnam, ex qua transitum in Ioppen, peruentum in Cæsaream: ubi ne cense erat paulisper morari, congregare quoque militum manum, quæ adhuc in hybernis agebat, & iam hyemis asperitas deficiebat.

Belli Iudæici
lib. 5. ca. 14.
apud Iosephum
eadem

EGESIPPI DE EXCIDIO HEROSOLYMITA.
VRBIS HISTORIAE LIBER QVINTVS.

Caput .I.

ANNO PRIMO DELATI IMPERII Vespasiano, bellis asperis Iudæa & seditionibus domesticis lacerabatur, nec per hyemem inducias maiorum egerat, quando solent bellorum requiescere facta: quinetiam tertius ei tyrannus Eleazarus accesserat, quasi emendaturus uitia superiorum, qui coniuratis secunda Iuda, & Zenonis Simone & Ezechia non ignobili iuvene, quos plurimi alii comitabantur, & occupatis templi interioribus & circuitu omni, supra fores in uestibuli ipsius fronte, arma constituere. Iohannes tamen conspirantium numero præstabat, & factiois multitudine, sed loco inferior: quamuis nequaquam feriret, sed repugnaret superioribus, grauabatur tamen quod supra uerticem haberet hostes. Simon uero, quem sibi tyrannum populus introduxerat superiora urbis, tenebat: inferiora quoque populo ipsius replebatur. Trino prælio laborabat intra se ciuitas, nulla intermissio, nulla requies, nullæ induciæ, momentis omnibus dimicabatur. Multi ruebant, innumerum iugulabantur, manabat sanguis, fœdabat uniuersa, ipsa replebat templi limina, passim ruebant cadauera: sagittis, alii: alii missilibus feriebantur. Inter illos medius erat Iohannes inferior Eleazaro, superior Simone: quo superabat ab Eleazaro, eo ipso superabat Simonem: medius enim inter utrumque eum locum tenebat, ut quo plus grauaretur ab altero, & ipse plus noceret alteri: instructior tamen cæteris, subsidiis machinarum & genere telorum bellum æquabat: ita tamen, ut præter eos qui bellum mouerent, plerique etiam sacerdotum interficerentur: atque inter ipsas, quas mactauerant, hostias immolarentur: quamuis enim frequens super uniuersos rueret telorum seges, & ubique feruerent prælia, tamen sacerdotes sacrificandi ministerium solenniter obibant, nec feriabantur commisso sibi munere, & quo in interioribus erant templi, eo grauius perimebantur: quia tormento acta uehementiores ictus habebant. Plerique etiam qui de ultimo orbe precatum uenerant, sperantes remedia salutis, quo magis templo inhæserant, eo maioribus periculis inuoluebantur.

Eleazarus tertius
tyrannus.